

Miejska Biblioteka Publiczna
w Białej Podlaskiej

DZIAŁ WIEDZY O REGIONIE

ul. Wolnościowa 100
21-500 Białka Podlaska
tel. 83 341 54 51
regionalia@mbp.org.pl

WIADOMOŚCI

DIECEZJALNE SIEDLECKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

Rok LXXXI

Wrzesień 2012

Nr 9

ADRES REDAKCJI i ADMINISTRACJI

KURIA DIECEZJALNA - 08-100 SIEDLCE - PIŁSUDSKIEGO 62
TEL. 25 640-70-56; FAX 25 644-87-44

WYDAWNICTWO DIECEZJI SIEDLECKIEJ "UNITAS"
08-110 SIEDLCE - SZKOLNA 22, TEL. 25 632-27-66

WIADOMOŚCI DIECEZJALNE SIEDLECKIE

ORGAN URZĘDOWY KURII DIECEZJALNEJ

Rok LXXXI

Wrzesień 2012

Nr 9

EPISKOPAT POLSKI

WSPÓLNE PRZESŁANIE DO NARODÓW POLSKI I ROSJI

17 sierpnia 2012 roku w Warszawie zostało podpisane przez Arcybiskupa Józefa Michalika, Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski i Cyryla I, Patriarchę Moskiewskiego i Całej Rusi, Wspólne Przesłanie do Narodów Polski i Rosji. Jak podkreślał Arcybiskup Józef Michalik, ten dokument został podpisany w duchu posłuszeństwa Ewangelii i w poczuciu odpowiedzialności za rozeznanie sytuacji współczesnego świata. Ojciec Święty Benedykt XVI, kierując słowa pozdrowienia do Polaków zgromadzonych w dniu 19 sierpnia 2012 roku na modlitwie Anioł Pański zaznaczył, że jest to ważne wydarzenie, które budzi nadzieję na przyszłość. Wyrosło bowiem na gruncie pragnienia budowania braterskiej jedności i współpracy naszych Kościołów na rzecz krzewienia ewangelicznych wartości we współczesnym świecie.

Dlatego też Biskupi Polscy zebrani na Jasnej Górze na Sesji Rady Biskupów Diecezjalnych podjęli decyzję, aby niniejszy tekst przesłania został odczytany wiernym w niedzielę 9 września br. To przesłanie wskazuje Polakom i Rosjanom drogę pojednania, nie poprzez spektakularne polityczne gesty, ale przez odkrywanie prawdy o trudnej przeszłości, przez gotowość do wzajemnego wybaczenia sobie win i wezwanie do wspólnego dawania świadectwa Ewangelii, zwłaszcza wobec niełatwych współczesnych wyzwań.

Oto tekst wspólnego przesłania:

W Chrystusie Bóg jednał ze sobą świat,
nie poczytując ludziom ich grzechów,
nam zaś przekazując słowo pojednania
(2 Kor 5,19)

W poczuciu odpowiedzialności za terażniejszość i przyszłość naszych Kościołów i narodów oraz kierując się pasterską troską, w imieniu Kościoła Katolickiego w Polsce i Rosyjskiego Kościoła Prawosławnego, zwracamy się ze słowem pojednania do wiernych naszych Kościołów, do naszych narodów i do wszystkich ludzi dobrej woli.

Wyznając prawdę, że Jezus Chrystus jest naszym pokojem i pojednaniem (por. Ef 2,14; Rz 5,11), i mając świadomość powołania powierzonego nam w duchu Chrystusowej Ewangelii, pragniemy wnieść swój wkład w dzieło zbliżenia naszych Kościołów i pojednania naszych narodów.

1. Dialog i pojednanie

Nasze bratnie narody łączy nie tylko wielowiekowe sąsiedztwo, ale także bogate chrześcijańskie dziedzictwo Wschodu i Zachodu. Świadomi tej długiej wspólnoty dziejów i tradycji wyrastającej z Ewangelii Chrystusa, która wywarła decydujący wpływ na tożsamość, duchowe oblicze i kulturę naszych narodów, a także całej Europy, wkraczamy na drogę szczerego dialogu w nadziei, że przyczyni się on do uleczenia ran przeszłości, pozwoli przezwyciężyć wzajemne uprzedzenia i nieporozumienia oraz umocni nas w dążeniu do pojednania.

Grzech, który jest głównym źródłem wszelkich podziałów, ludzka ułomność, indywidualny i zbiorowy egoizm, a także naciski polityczne, doprowadzały do wzajemnej obcości, jawnej wrogości, a nawet do walki między naszymi narodami. W następstwie podobnych okoliczności doszło wcześniej do rozpadu pierwotnej jedności chrześcijańskiej. Podziały i rozłam, sprzeczne z wolą Chrystusa, stały się wielkim zgorszeniem, dlatego też podejmujemy nowe wysiłki, które mają zbliżyć nasze Kościoły i narody oraz uczynić nas bardziej wiarygodnymi świadkami Ewangelii wobec współczesnego świata.

Po II wojnie światowej i bolesnych doświadczeniach ateizmu, który narzucono naszym narodom, wchodzimy dzisiaj na drogę duchowej i mate-

rialnej odnowy. Jeśli ma być ona trwała musi przede wszystkim dokonać się odnowa człowieka, a przez człowieka odnowa relacji między Kościołami i narodami.

Drogą ku takiej odnowie jest braterski dialog. Ma on dopomóc w lepszym poznaniu się, odbudowaniu wzajemnego zaufania i w taki sposób doprowadzić do pojednania. Pojednanie zaś zakłada również gotowość do przebaczenia doznanych krzywd i niesprawiedliwości. Zobowiązuje nas do tego modlitwa: Ojcze nasz (...) odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom.

Apelujemy do naszych wiernych, aby prosili o wybaczenie krzywd, niesprawiedliwości i wszelkiego zła wyrządzonego sobie nawzajem. Jesteśmy przekonani, że jest to pierwszy i najważniejszy krok do odbudowania wzajemnego zaufania, bez którego nie ma trwałej ludzkiej wspólnoty ani pełnego pojednania.

Przebaczenie nie oznacza oczywiście zapomnienia. Pamięć stanowi bowiem istotną część naszej tożsamości. Jesteśmy ją także winni ofiarom przeszłości, które zostały zamęczone i oddały swoje życie za wierność Bogu i ziemskiej ojczyźnie. Przebaczyć oznacza jednak wyrzec się zemsty i nienawiści, uczestniczyć w budowaniu zgody i braterstwa pomiędzy ludźmi, naszymi narodami i krajami, co stanowi podstawę pokojowej przyszłości.

2. Przeszłość w perspektywie przyszłości

Tragiczne doświadczenia XX wieku dotknęły w większym lub mniejszym stopniu wszystkie kraje i narody Europy. Zostały nimi boleśnie doświadczone nasze kraje, narody i Kościoły. Naród polski i rosyjski łączy doświadczenie II wojny światowej i okres represji wywołanych przez reżimy totalitarne. Reżimy te, kierując się ideologią ateistyczną, walczyły z wszelkimi formami religijności i prowadziły szczególnie okrutną wojnę z chrześcijaństwem i naszymi Kościołami. Ofiarę ponieśli miliony niewinnych ludzi, o czym przypominają niezliczone miejsca kaźni i mogiły znajdujące się na polskiej i rosyjskiej ziemi.

Wydarzenia naszej wspólnej, często trudnej i tragicznej historii, rodzą niekiedy wzajemne pretensje i oskarżenia, które nie pozwalają zagoić się dawnym ranom.

Obiektywne poznanie faktów oraz ukazanie rozmiarów tragedii i dramatów przeszłości staje się dzisiaj pilną sprawą historyków i specjalistów. Z uznaniem przyjmujemy działania kompetentnych komisji i zespołów w

naszych krajach. Wyrażamy przekonanie, że ich wysiłki pozwolą poznać niezakłamaną prawdę historyczną, dopomogą w wyjaśnieniu wątpliwości i przyczynią się do przezwyciężenia negatywnych stereotypów. Wyrażamy przekonanie, że trwałe pojednanie jako fundament pokojowej przyszłości, może się dokonać jedynie w oparciu o pełną prawdę o naszej wspólnej przeszłości.

Apelujemy do wszystkich, którzy pragną dobra, trwałego pokoju oraz szczęśliwej przyszłości: do polityków, działaczy społecznych, ludzi nauki, kultury i sztuki, wierzących i niewierzących, do przedstawicieli Kościołów – stale podejmujcie wysiłki na rzecz rozwijania dialogu, wspierajcie to, co umożliwi odbudowanie wzajemnego zaufania i zbliża ludzi do siebie oraz pozwala budować wolną od przemocy i wojen pokojową przyszłość naszych krajów i narodów.

3. Wspólnie wobec nowych wyzwań

W wyniku politycznych i społecznych przemian, pod koniec XX wieku nasze Kościoły uzyskały możliwość pełnienia swojej misji ewangelizacyjnej, a zatem także kształtowania naszych społeczeństw w oparciu o tradycyjne wartości chrześcijańskie. Chrześcijaństwo wniosło w minionych dziejach ogromny wkład w formowanie duchowego oblicza i kultury naszych narodów. Dążymy także dziś, w dobie indyferentyzmu religijnego oraz postępującej sekularyzacji, do podjęcia wszelkich starań, aby życie społeczne i kultura naszych narodów nie zostały pozbawione podstawowych wartości moralnych, bez których nie ma trwałej pokojowej przyszłości.

Pierwszym i najważniejszym zadaniem Kościoła po wszystkie czasy pozostaje nadal głoszenie Ewangelii Chrystusa. Wszyscy chrześcijanie, nie tylko duchowni, ale i wierni świeccy są powołani, by głosić Ewangelię Pana i Zbawiciela Jezusa Chrystusa oraz nieść Dobrą Nowinę słowem i świadectwem własnego życia, zarówno w wymiarze prywatnym, rodzinnym, jak i społecznym.

Uznajemy autonomię władzy świeckiej i kościelnej, lecz opowiadamy się także za współpracą w dziedzinie troski o rodzinę, wychowania, ładu społecznego i innych kwestii ważnych dla dobra społeczeństwa. Chcemy umacniać tolerancję, a przede wszystkim bronić fundamentalnych swobód na czele z wolnością religijną oraz bronić prawa do obecności religii w życiu publicznym.

Dzisiaj nasze narody stanęły wobec nowych wyzwań. Pod pretekstem zachowania zasady świeckości lub obrony wolności kwestionuje się podstawowe zasady moralne oparte na Dekalogu. Promuje się aborcję, eutanazję, związki osób jednej płci, które usiłuje się przedstawić jako jedną z form małżeństwa, propaguje się konsumpcjonistyczny styl życia, odrzuca się tradycyjne wartości i usuwa z przestrzeni publicznej symbole religijne. Nierzadko spotykamy się też z przejawami wrogości wobec Chrystusa, Jego Ewangelii i Krzyża, a także z próbami wykluczenia Kościoła z życia publicznego. Fałszywie rozumiana świeckość przybiera formę fundamentalizmu i w rzeczywistości jest jedną z odmian ateizmu.

Wzywamy wszystkich do poszanowania niezbywalnej godności każdego człowieka stworzonego na obraz i podobieństwo Boga (Rdz 1,27). W imię przyszłości naszych narodów opowiadamy się za poszanowaniem i obroną życia każdej istoty ludzkiej od poczęcia do naturalnej śmierci. Uważamy, że ciężkim grzechem przeciw życiu i hańbą współczesnej cywilizacji jest nie tylko terroryzm i konflikty zbrojne, ale także aborcja i eutanazja.

Trwałą podstawę każdego społeczeństwa stanowi rodzina jako stały związek mężczyzny i kobiety. Jako instytucja ustanowiona przez Boga (por. Rdz 1,28; 2,23-24), rodzina wymaga szacunku i obrony. Jest ona bowiem kolebką życia, zdrowym środowiskiem wychowawczym, gwarantem społecznej stabilności i znakiem nadziei dla społeczeństwa. To właśnie w rodzinie dojrzewa człowiek odpowiedzialny za siebie, za innych oraz za społeczeństwo, w którym żyje.

Ze szczerą troską, nadzieją i miłością patrzymy na młodzież, którą pragniemy uchronić przed demoralizacją oraz wychowywać w duchu Ewangelii. Chcemy uczyć młodych miłości do Boga, człowieka i ziemskiej ojczyzny oraz kształtować w nich ducha chrześcijańskiej kultury, której owocem będzie szacunek, tolerancja i sprawiedliwość.

Jesteśmy przekonani, że Zmartwychwstały Chrystus jest nadzieją nie tylko dla naszych Kościołów i narodów, ale także dla Europy i całego świata. Niech On sprawi swoją łaską, aby każdy Polak w każdym Rosjaninie i każdy Rosjanin w każdym Polaku widział przyjaciela i brata.

Zarówno Polacy, jak i Rosjanie żywią głęboką cześć do Najświętszej Maryi Panny. Ufając wstawienictwu Matki Bożej, polecamy Jej opiece wielkie dzieło pojednania i zbliżenia naszych Kościołów i narodów. Przy-

wołując słowa Pawła Apostoła: Sercami waszymi niech rządzi pokój Chrystusowy (Kol 3,15), błogosławimy wszystkim w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.

+ Józef
Arcybiskup Michalik
Metropolita Przemyski
Przewodniczący
Konferencji Episkopatu Polski

+ Cyryl
Patriarcha Moskiewski
i Całej Rusi

Za zgodność
+ Wojciech Polak
Sekretarz Generalny Konferencji
Episkopatu Polski

Tekst Przesłania należy odczytać w niedzielę, dnia 9 września 2012 roku...

SYNOD

HARMONOGRAM PRAC II SYNODU DIECEZJI SIEDLECKIEJ

I. Pierwszy rok prac synodalnych (2012/2013)

Tematem wiodącym tego roku będzie **Kościół**. Główna praca synodalna będzie polegała na:

1) Spotkaniach Komisji i Podkomisji Synodalnych

Regulamin Synodu określa, że „zebrania Komisji i Podkomisji odbywają się zgodnie z własnym tokiem prac, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał. Termin i miejsce zebrania określa przewodniczący, przekazując informację przynajmniej z 10-dniowym wyprzedzeniem do Sekretariatu Synodu”. Prace pierwszego etapu, oprócz sesji plenarnej na otwarcie Synodu (10.06.2012), obejmą:

- a) Posiedzenia Komisji Głównej i Sekretariatu (pierwsze spotkanie 28 września 2012 r.). Komisja Główna Synodu spotka się z przewodniczącymi Komisji i Podkomisji Synodalnych dla zorientowania się w kierunkach pracy tych Komisji.
- b) Posiedzenia poszczególnych Komisji i Podkomisji (średnio po cztery posiedzenia);
- c) Wydaniu pierwszego numeru Biuletynu II Synodu Diecezji Siedleckiej;
- d) Przygotowaniu materiałów problemowych dla Parafialnych i Ponadparafialnych Zespołów Synodalnych.

2. Spotkaniach Parafialnych i Ponadparafialnych Zespołów Synodalnych

W roku 2012/2013 odbędzie się pięć spotkań Zespołów Synodalnych w parafiach (21 października 2012 r.; 25 listopada 2012 r.; styczeń 2013 r.; marzec 2013 r.; maj 2013 r.)

Zespoły Synodalne pracują według jednolitego schematu:

- a) **Niedzielna Eucharystia synodalna** z wykorzystaniem materiałów na-

desłanych z Sekretariatu. W tej Eucharystii powinni uczestniczyć razem członkowie wszystkich Zespołów istniejących w parafii, angażując się czynnie w przygotowanie liturgii. Trzeba też do udziału zachęcać parafian spoza Zespołów

b) Celebracja słowa Bożego w tygodniu następującym po Eucharystii synodalnej z wykorzystaniem materiałów nadesłanych z Sekretariatu. Po zakończonej celebracji odbywa się spotkanie Zespołów Synodalnych. Praca w zespołach powinna mieć następujący przebieg: w części konferencyjno-dyskusyjnej członkowie Zespołów zapoznawszy się z materiałami otrzymanymi z Sekretariatu Synodu, powinni zastanowić się jaki jest stan danej rzeczy (analiza sytuacji duszpasterskiej) - jak być powinno (nauczanie Kościoła) - co zrobić, żeby było tak jak być powinno (postulaty). Po dyskusji, która ma ukazać możliwie szerokie spektrum różnych opinii, należy dążyć do sformułowania wspólnej konkluzji, zapewniając jednak każdemu prawo zgłoszenia zdania odrębnego. Sekretarz Zespołu z przebiegu spotkania sporządza protokół, a zwięźle ujętą konkluzję (łącznie z ewentualnymi propozycjami rozwiązań i zdaniami odrębnymi) w ciągu tygodnia przesyła drogą elektroniczną do Sekretariatu Synodu, z informacją o dacie spotkania i liczbie uczestników.

II. Drugi rok prac synodalnych (2013/2014)

Tematem wiodącym tego roku będzie **Słowo**. Ciężar pracy synodalnej koncentrował się będzie na recepcji adhortacji Benedykta XVI *Verbum Domini*, dyskusjach nad tekstami roboczymi, przygotowanymi przez poszczególne komisje problemowe. Komisje i Podkomisje rozpatrywać też będą materiały spływające od Zespołów Synodalnych. Wydany zostanie drugi numer Biuletynu.

W roku 2013/2014 odbędzie się pięć spotkań Zespołów Synodalnych w parafiach według wyżej podanego schematu.

III. Trzeci rok prac synodalnych (2014/2015)

Rok będzie przebiegał pod hasłem **Wiara**. Ciężar prac koncentrował się będzie nad problematyką dotyczącą wiary i jej formacji. Nie zabraknie też refleksji nad tekstami roboczymi, przygotowanymi przez poszczególne Komisje i Podkomisje. Rozpatrywane też będą materiały spływające od

Zespołów Synodalnych. Wydany zostanie trzeci numer Biuletynu.

W roku 2014/2015 odbędzie się pięć spotkań Zespołów Synodalnych w parafiach według wyżej podanego schematu.

IV. Czwarty rok prac synodalnych (2015/2016)

Rok ten będzie przebiegał pod hasłem **Życie**. Refleksja synodalna koncentrować się będzie wokół zagadnień dotyczących chrześcijańskiego życia a więc tego, co staje się udziałem ochrzczonych w przeżywaniu tajemnicy zbawienia, co nas kształtuje, gdy słuchamy słowa Bożego i właściwie przeżywamy liturgię. Jest to więc cała dziedzina moralności chrześcijańskiej, czyli koncepcji chrześcijańskiego życia i konkretnych decyzji życiowych wpływających z wiary w Chrystusa, jak również określonych regulacji prawnych. Wydany zostanie czwarty numer Biuletynu.

W roku 2015/2016 odbędzie się pięć spotkań Zespołów Synodalnych w parafiach według wyżej podanego schematu.

V. Piąty rok prac synodalnych (2016/2017)

Ostatni rok prac Synodu koncentrować się będzie zasadniczo na problematyce dokumentów roboczych. Przewodniczący poszczególnych Komisji i Podkomisji problemowych przedstawią rezultaty pracy swoich zespołów. Przedstawione zostaną projekty statutów synodalnych. Podczas Sesji Plenarnej odbędzie się głosowanie członków Synodu nad Statutami.

Zakończenie Synodu Diecezjalnego

II Synod Diecezji Siedleckiej najprawdopodobniej zostanie zakończony wiosną 2017 r. uroczystą Mszą św. dziękczynną w katedrze siedleckiej. Po zakończonej Eucharystii Biskup Siedlecki podpisze dekret zatwierdzający statuty synodalne wraz z aneksami.

BISKUP SIEDLECKI

LIST BISKUPA SIEDLECKIEGO W ZWIĄZKU Z OTWARCIEM DIECEZJALNEJ SZKOŁY KATECHISTÓW PARAFIALNYCH (2012)

Drodzy Diecezjanie!

Chrześcijaństwo jest propozycją nowego życia w Chrystusie. Rozpoczyna się ono w sakramencie chrztu i jest ukierunkowane na wieczność. Treścią chrześcijańskiego życia jest poznanie Jezusa Chrystusa. Przyjęcie Go przez wiarę prowadzi ochrzczonych do uczestnictwa w tajemnicy Jego śmierci i zmartwychwstania. Życie w komunii z Bogiem uzdalnia do życia w braterskiej wspólnotcie, która tworzy się wówczas, gdy realizuje się w nas ewangeliczna prawda, że człowiek tracąc swoje życie zyskuje je na nowo i w pełni (zob. J 12, 25).

Życie z wiary rozwija się zasadniczo w rodzinie chrześcijańskiej, która ze swej natury jest domowym Kościołem. Współczesne przemiany społeczno-kulturowe mocno zubożyły ten wymiar rodziny. Wielu ochrzczonych zatraciło swoją chrześcijańską tożsamość i żyją tak, jakby Chrystus nie umarł i nie zmartwychwstał dla ich zbawienia. Przypomniał o tym Benedykt XVI stwierdzając: „U progu trzeciego tysiąclecia nie tylko istnieją liczne ludy, które jeszcze nie poznały Dobrej Nowiny, ale wielu chrześcijan potrzebuje, aby na nowo głoszone im z przekonaniem słowo Boże, by mogli konkretnie doświadczyć mocy Ewangelii. Tylu jest braci «ochrzczonych, ale niewystarczająco ewangelizowanych»” (*Verbum Domini*, n. 96).

Dzieląc z papieżem troskę o ewangelizowanie niewierzących oraz o ponowne ewangelizowanie ochrzczonych, postanowiłem powołać do istnienia Diecezjalną Szkołę Katechistów Parafialnych, która rozpocznie swoją działalność w drugiej połowie października. Odpowiedzialność za prowadzenie szkoły powierzyłem dyrektorowi Instytutu Teologicznego w Siedlcach, który podejmie ją we współpracy z Wydziałem Duszpasterskim Kurii Diecezjalnej.

Formacja w Diecezjalnej Szkole Katechistów Parafialnych

Podstawowym celem szkoły jest przygotowanie osób świeckich do prowadzenia katechez dla dorosłych w parafiach. Ich formacja intelektualna,

duchowa i pastoralna odbywać się będzie w formie comiesięcznych spotkań w cyklu dwuletnim.

Przygotowanie katechistów będzie ukierunkowane nade wszystko na kształtowanie postaw zgodnych z wymaganiami Ewangelii oraz umiejętność dzielenia się swoją wiarą z innymi. Uczestnicy szkoły zdobędą potrzebną im wiedzę teologiczną, a przez ćwiczenia także umiejętności praktyczne, konieczne do głoszenia katechez. Ich formacja zakończy się egzaminem i uzyskaniem odpowiedniego dyplomu oraz otrzymaniem misji kanonicznej od biskupa.

Zadania katechistów

Zadaniem katechisty będzie wspieranie prezbiterów i diakonów w głoszeniu słowa Bożego i formacji wiernych. W szczególności będzie on pomagał duszpasterzom w przygotowaniu rodziców i chrzestnych do chrztu dziecka, do Pierwszej Komunii świętej dzieci, będzie także uczestniczył w przygotowaniach kandydatów do bierzmowania oraz ich rodziców i świadków, będzie pomagał duszpasterzom w przygotowaniu narzeczonych do sakramentu małżeństwa.

Katechista może uczestniczyć również w animowaniu i prowadzeniu grup formacyjnych i apostoelskich, w organizowaniu kręgów biblijnych, kursów ewangelizacyjnych czy pomagać w prowadzeniu rekolekcji zamkniętych itp.

W zasięgu jego troski będą także ludzie pozostający daleko od Chrystusa i Kościoła. Świeckiemu katechiście w niektórych przypadkach jest bowiem łatwiej niż księdzu rozmawiać z osobami przeżywającymi kryzysy małżeńskie, rodzinne, związane z życiem zawodowym i społecznym, a także z niewierzącymi i poszukującymi sensu życia.

Kandydaci do szkoły katechistów

Kandydatami do Diecezjalnej Szkoły Katechistów Parafialnych mogą być ludzie, którzy już angażują się w różny sposób w życie parafialne: członkowie rad parafialnych, w szczególności rad duszpasterskich, ruchów odnowy Kościoła, wspólnot i stowarzyszeń kościelnych oraz katecheci. Mogą nimi być zarówno osoby świeckie jak i konsekrowane, a także duchowni.

Warunkiem przyjęcia do szkoły jest ukończenie 21. roku życia i posiadanie przynajmniej wykształcenia średniego, przyjęcie wszystkich sakramentów chrześcijańskiej inicjacji oraz odznaczanie się dojrzałością w wierze, a także zdrową pobożnością i życiem sakramentalnym. Kandydat

winien prowadzić przykładne życie rodzinne, sąsiedzkie i zawodowe oraz być wrażliwym na potrzeby innych ludzi.

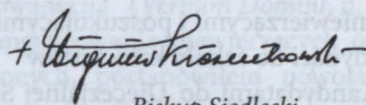
Kandydaci, którzy posiadają odpowiednią wiedzę teologiczną, potwierdzoną odbytymi studiami, mogą być zwolnieni z niektórych wykładów z teologii decyzją dyrektora odpowiedzialnego za szkołę, po konsultacji z księdzem proboszczem. Będą jednak zobowiązani do udziału w ćwiczeniach i dniach skupienia.

Kandydatów na katechistów parafialnych zgłaszają księża proboszczowie. Zgłaszający się winni osobiście wypełnić formularz zgłoszeniowy i przesłać go na adres Instytutu Teologicznego do dnia 15 października. Koszty związane z formacją w 50% ponoszą parafie, które zgłaszają kandydatów, a w 50% sami kandydaci. W konkretnych przypadkach istnieje możliwość uzyskania stypendium pokrywającego część lub całość należności.

Zwracam się z serdeczną prośbą do wszystkich duszpasterzy, by znaleźli w swoich parafiach osoby chętne do udziału w zajęciach szkoły i życzliwie przyjęli to nowe narzędzie chrześcijańskiej formacji dorosłych.

Jestem głęboko przekonany, że Diecezjalna Szkoła Katechistów Parafialnych zdynamizuje troskę katechetyczną Kościoła o dorosłych w naszej diecezji. Będzie konkretnym owocem Roku Wiary i stanie się ważnym ośrodkiem formacji duchowej, intelektualnej i pastoralnej wiernych świeżych. Szkoła jest otwarta dla wszystkich, którzy zainteresują się jej ofertą programową i zechcą w niej uczestniczyć.

Wszystkim podejmującym trud formacji w Diecezjalnej Szkole Katechistów Parafialnych z serca błogosławię

Biskup Siedlecki

L.dz. 1017/2012

Siedlce, dnia 29 września 2012 r.

Do wykorzystania podczas ogłoszeń parafialnych w niedzielę 30 września lub 7 października 2012 r.

KOMUNIKATY KURII

KOMUNIKATY WYDZIAŁU DUSZPASTERSKIEGO

Część I

Czcigodni Księża!

1. Przystępujemy do kolejnego etapu prac II Synodu Diecezji Siedleckiej. W związku z tym prosimy aby do końca września w każdej parafii powstały Parafialne Zespoły Synodalne. Wyłonienie uczestników Zespołów Synodalnych należy przeprowadzić zgodnie z Regulaminem II Synodu Diecezji Siedleckiej (Wiadomości Diecezjalne Siedleckie, Styczeń 2012 nr 1). Przypominamy, aby niezwłocznie po zawiązaniu się Zespołu oraz wyłonieniu osób pełniących funkcję animatora i sekretarza przesłać o tym informację do Sekretariatu Synodu, zawierającą ponadto listę członków, ich adres elektroniczny, wiek, zawód, wykształcenie i pełnioną funkcję.

Na początku października Sekretariat Synodu prześle do każdej parafii materiały potrzebne do odbycia pierwszego spotkania Zespołu.

2. Diecezjalny Duszpasterz Rolników ks. kan. Jan Romaniuk zaprasza wszystkich Rolników na Dożynki Diecezjalne, które odbędą się 8 września w Woli Gułowskiej. Prosimy delegacje z poszczególnych parafii o przybycie z dożynkowymi wieńcami. Centralnym punktem uroczystości będzie Msza św. dożynkowa, której przewodniczył będzie Biskup Siedlecki Zbigniew Kiernikowski. Szczegółowe informacje na plakatach.

3. Pierwsza katecheza (z V zeszytu) w ramach realizacji programu Chrzeszt w życiu i misji Kościoła odbędzie się 15 września w gmachu WSD w Nowym Opolu. Rozpoczęcie o godz. 10.00. Podobnie jak w ubiegłych latach, rejon siedlecki będzie miał katechezę razem z odpowiedzialnymi zespołami z pozostałych rejonów. Tak więc na pierwsze spotkanie zaproszeni są wszyscy odpowiedzialni i zaangażowani w realizację programu diecezjalnego w poszczególnych rejonach jak również księża proboszczowie i osoby świeckie z rejonu siedleckiego. Należy przybyć z jak najliczniejszą reprezentacją ze wszystkich rejonów. Zapraszamy również indywidualne osoby. Prosimy, aby księża proboszczowie informację o tym spotkaniu przekazali wiernym w ramach ogłoszeń parafialnych. Natomiast pierwsza katecheza dla rejonów: garwolińskiego, parczewskiego i bialskiego odbędzie się 29 września.

4. W związku z rozpoczęciem kolejnego roku pracy duszpasterskiej 18 września (wtorek) w gmachu WSD w Nowym Opolu odbędzie się spotkanie księży proboszczów z Księdzem Biskupem Ordynariuszem Zbigniewem Kiernikowskim. Po obiedzie kończącym spotkanie księży proboszczów odbędzie się zebranie Księży Dziekanów.

Natomiast 22 września (sobota) w WSD w Nowym Opolu odbędzie się spotkanie księży wikariuszy i księży pracujących poza duszpasterstwem parafialnym z Księdzem Biskupem. Oba spotkania rozpoczną się Liturgią Godzin o godz. 10.00. Prosimy księży o przybycie z brewiarzami.

5. Dnia 26 września przypada IV rocznica śmierci Księdza Biskupa Jana Mazura. Z tej racji w Katedrze siedleckiej o godz. 18.00 rozpocznie się celebrowanie Eucharystii, której przewodniczyć będzie Biskup Siedlecki Zbigniew Kiernikowski. Zapraszamy wszystkich wiernych do uczestnictwa w Eucharystii, a kapłanów do koncelebry.

6. Dnia 26 września po zakończonej w Katedrze Eucharystii około godz. 19.00 w Centrum Charytatywno-Duszpasterskim rozpocznie się spotkanie wszystkich księży posługujących w 32. Pieszej Pielgrzymce Podlaskiej na Jasną Górę. W spotkaniu tym będzie uczestniczył również Ksiądz Biskup.

7. W bieżącym roku na zajęcia Diecezjalnej Szkoły Liturgicznej (DSL), które będą prowadzone przy parafii św. Mikołaja w Międzyrzeczu Podlaskim, zapraszamy przede wszystkim przedstawicieli z następujących dekanatów: międzyrzeckiego, komarowskiego, łosickiego, radzyńskiego. Do DSL zaproszeni są również wszyscy chętni z innych dekanatów.

Zespół uczestników DSL powinien obejmować nie mniej niż cztery osoby z każdej parafii miejskiej oraz nie mniej niż dwie z mniejszych parafii. Jest wskazane, aby w zajęciach uczestniczył przynajmniej jeden kapłan z dekanatu; najlepiej jeśli będzie to dekanalny referent ds. liturgii. W doborze kandydatów do szkoły liturgicznej należy uwzględnić możliwość ich realnego zaangażowania w parafialnym zespole liturgicznym – mogą to być zarówno mężczyźni, jak i kobiety powyżej 20 roku życia.

Z zajęciami DSL będzie połączony Kurs nadzwyczajnych szafarzy Komunii świętej (KNSK). Przypominamy, że kandydatem do tej funkcji może być mężczyzna w wieku 25-65 lat; jeśli żyje w małżeństwie, to wymagana jest zgoda małżonki na pełnienie takiej funkcji. Nadzwyczajnym szafarzem może być również kobieta konsekrowana (np. siostra zakonna) w wieku 25-65 lat.

Zgłoszenia do DSL i na KNSK należy – za pośrednictwem Księdza Proboszcza – składać w Wydziale Duszpasterskim Kurii Diecezjalnej do dnia 15 września br.

Spotkanie inauguracyjne odbędzie się 6 października br., natomiast pierwsza sesja zajęć to udział wszystkich kandydatów w dziesiątym diecezjalnym sympozjum liturgicznym, które odbędzie się 20 października w Siedlcach. Terminy pięciu kolejnych jednodniowych sesji zostaną ustalone z uczestnikami. Zakończenie DSL i NSKS planujemy na 16 marca 2013 r. Opłata za każdą z sesji będzie wynosiła ok. 30 zł od osoby (w zależności od liczby uczestników) i obejmie koszty wykładów, materiałów oraz posiłków. Sposób finansowania należy uzgodnić w ramach parafii, które będą delegowały uczestników szkoły. Sugerujemy jednak, aby koszt uczestnictwa pokrywała parafia, natomiast koszt dojazdu – w miarę możliwości – sami uczestnicy

8. Prosimy o jak najszybsze zgłoszenie do Wydziału Duszpasterskiego wszystkich dzieci nieochrzczonych, które uczęszczają do szkoły począwszy od klasy „0”. Celem dotarcia do taki dzieci, zobowiązujemy katechetów, aby w ciągu pierwszych dwóch tygodni od rozpoczęcia roku szkolnego poprosili rodziców wszystkich swoich uczniów klas „0”-2 o dostarczenie metryki chrztu.

Bezwzględnie należy również zgłosić wszystkie osoby dorosłe, które zechcą przyjąć sakrament chrztu św. Dotyczy to szczególnie starszej młodzieży, która zamierza wejść w sakramentalny związek małżeński.

9. W dniu 6. października odbędzie się II Diecezjalna Pielgrzymka Mężczyzn do Pratulina. Prosimy czcigodnych księży proboszczów oraz duszpasterzy, kapelanów różnych środowisk męskich (strażacy, kolejarze, policjanci, motocykliści, itp.) o rozpropagowanie wśród wiernych tego wydarzenia. W czasie pielgrzymki uroczyste zostanie oddana do użytku odrestaurowana świątynia oraz teren wokół niej, jak również odbędzie się premiera filmu „Pratulin”. Szczegóły wydarzenia zostaną podane na plakatach.

10. Ojciec Święty Benedykt XVI ogłosił Rok Wiary. Jego inauguracja nastąpi 11 października 2012 r., a zamknięcie 24 listopada 2013 r. w Uroczystość Chrystusa Króla. W dniu inauguracji wieczorem (planowana jest godz. 19.00) w Katedrze siedleckiej odbędzie się uroczysta celebracja Eucharystii na którą zapraszamy kapłanów, osoby życia konsekrowanego i

przedstawiciele z każdej parafii. O szczegółach będziemy informowali w późniejszym czasie.

11. W dniach 12-13 października planowany jest w Siedlcach Kongres Ewangelizacyjny. O szczegółach poinformujemy w najbliższym czasie.

Z Chrystusowym pozdrowieniem

Ks. dr Marek Paluszkiwicz
Dyrektor Wydziału Duszpasterskiego

L.dz. 908/2012

Siedlce, dnia 1 września 2012 r.

KOMUNIKATY WYDZIAŁU DUSZPASTERSKIEGO

Część II

Prosimy poniższe zaproszenie odczytać w ramach ogłoszeń parafialnych

Drodzy Diecezjanie!

W dniu 6 października będziemy obchodzili XVI rocznicę beatyfikacji błogosławionych Męczenników Podlaskich. W dniu 24.01.1874 r. w Pratulinie za wiarę i jedność Kościoła oddało życie 13. unitów. Byli to sami mężczyźni. Z tej racji zapraszamy w sobotę 6 października na II Diecezjalną Pielgrzymkę Mężczyzn do Pratulina. W dobie kryzysu ojcostwa i właściwie rozumianej roli mężczyzny w społeczeństwie chcemy, aby ta pielgrzymka przyczyniła się do umocnienia wiary i pomogła zrozumieć zagrożenia i szanse ojcostwa we współczesnym świecie.

Tegorocznej pielgrzymce towarzyszyć będą historyczne wydarzenia. Mia-nowiec zostaną uroczyste otworzone Dróżki Męczenników Podlaskich oraz Martyrium Pratulinińskie jak również odbędzie się premiera filmu Pratulini. W związku z tym zapraszamy nie tylko samych mężczyzn ale i całe rodziny. Po Eucharystii będzie można również wziąć udział w międzyparafialnej rywalizacji sportowej. Zachęcamy do zebrania 5-osobowych drużyn i wzięcia udziału w męskiej rywalizacji.

Podobnie jak w ubiegłym roku w czasie pielgrzymki odbędą się zawody wędkarskie, wystawa sprzętu rolniczego, zlot motocyklistów oraz wiele innych wydarzeń. Całość zwieńczy agapa – czyli wspólny posiłek. Szczegóły pielgrzymki podane są na plakatach. Serdecznie wszystkich zapraszamy.

Prosimy czcigodnych Księży Proboszczów, aby zadbali o to, by z każdej parafii przybyła grupa pielgrzymkowa.

Informacje Wydziału Duszpasterstwa Młodzieży

Prosimy o podanie w ogłoszeniach parafialnych następujących informacji: W dniach 28. 12 – 4.01. odbędzie się Wielka Narodowa Pielgrzymka Młodzieży do Rzymu z okazji „Roku Wiary” oraz Europejskiego Spotkania Młodych w duchu Taize. W programie modlitewne czuwanie młodych z Ojcem Świętym oraz Narodowe Wyznanie Wiary w bazylice św. Pawła za Murami. Zapisy do 15 października. Wszelkie informacje u duszpasterzy oraz na stro-

nie diecezjalnego duszpasterstwa młodzieży www.jerychomlodych.pl

Od 23-28 lipca 2013 odbędzie się Światowy Dzień Młodzieży w Rio de Janerio w Brazylii. O warunkach i szczegółach wyjazdu na to wyjątkowe wydarzenie z grupą z naszej diecezji informacji można zasięgnąć u duszpasterzy, diecezjalnego duszpasterza młodzieży oraz na stronie www.jerychomlodych.pl

Wysiłkiem krajowego oraz diecezjalnych duszpasterstw młodzieży powstał specjalny program formacyjny na zbliżający się „Rok Wiary”, zgodnie z wytycznymi Listu Apostolskiego „Porta Fidei” oraz Kongregacji Nauki Wiary. Przygotowano konspekty 13 spotkań dla młodzieży (przewidzianych raz w miesiącu), które można wykorzystać na każdym poziomie duszpasterstwa i katechezy. Każdy konspekt zawiera - „pigułkę dogmatyczną”, krótko i zrozumiale omawiającą daną prawdę wiary;- tekst biblijny z rozważaniem bądź konspektem spotkania biblijnego;- propozycję celebracji bądź nabożeństwa związanego z rozważaną prawdą wiary;- słowo o wybranych zagrożeniach wiary;- prezentację konkretnych świadków wiary, współczesnych i z przeszłości;- zadanie apostoelskie do zrealizowania w danym miesiącu Roku Wiary. Doskonałą ilustracją, a często syntezą, omawianych treści wiary jest krótki film ze świadectwami osób współczesnych, którzy odpowiadają na pytania, czym karmi się ich wiara i jak ją przeżywają w codziennym życiu. Materiały w najbliższym czasie trafią do parafii, a już dziś są do wglądu na stronie. www.jerychomlodych.pl w zakładce „Rok Wiary” lub www.kdm.org.pl

W tym roku mija 20 lat od beatyfikacji bł. Karoliny Kózkównej. Podczas ostatniego „Jerycha Młodych” w Pratulinie przybyły do naszej diecezji relikwie młodej męczenniczki. Chcemy, by odwiedziły one wszystkie dekanaty naszej diecezji. Prosimy dekanalnych duszpasterzy, by w porozumieniu z księżmi dziekanami i proboszczami ustalili harmonogram takiego modlitewnego czuwania w dekanacie nawiązującego do „Roku Wiary” oraz osoby i świadectwa bł. Karoliny. Szczegóły uzgodnimy na najbliższym spotkaniu dekanalnych duszpasterzy młodzieży tj. 22 września, w WSD w Opolu około godz. 13.30 (po obiedzie)

Kongres Ewangelizacyjny

11 października 2012 r. Ojciec Święty Benedykt XVI zainauguruje w całym Kościele Rok Wiary. Uroczyste rozpoczęcie Roku Wiary w naszej diecezji nastąpi w **czwartek, 11 października** podczas Eucharystii w katedrze siedleckiej o godz. 19.00. Na tę Mszę św. zaproszeni są wszyscy Księża Dziekani, a

także Księża Proboszczowie wraz z delegacją wiernych świeckich z parafii. Księży Kanoników prosimy o przybycie w stroju chórowym.

Inauguracja roku wiary połączona będzie z ewangelizacją Siedlec oraz I Diecezjalnym Kongresem Nowej Ewangelizacji. Całość wpisuje się w obchody dnia papieskiego, który w tym roku przypada 14 października. Towarzyszyć mu będzie hasło: „Jan Paweł II – Papież Rodziny”. Szczegółowy program tego wydarzenia przesyłamy w załączniku.

W związku z powyższym, serdecznie zapraszamy Czcigodnych Księży, osoby życia konsekrowanego i wiernych świeckich do udziału w I Diecezjalnym Kongresie Nowej Ewangelizacji, który odbędzie się w sobotę, 13 października w sali wielofunkcyjnej przy sanktuarium św. Józefa w Siedlcach. Szczególnie zaproszenie do udziału w Kongresie kierujemy do członków grup, wspólnot i stowarzyszeń działających w parafiach naszej diecezji. Jeżeli byłyby jeszcze osoby chętne do udziału w ewangelizacji Siedlec, w piątek 12 października w godz. 14.00-18.00, prosimy kontaktować się z ks. Mateuszem Czubakiem, diecezjalnym koordynatorem ds. nowej ewangelizacji (tel. 503 142 042; xmateusz@kenoza.pl).

W niedzielę, 14 października 2012 r., w każdej parafii powinno się odbyć uroczyste rozpoczęcie Roku Wiary. Zaleca się, by w widocznym miejscu umieścić Pismo św., Katechizm Kościoła Katolickiego i dokumenty Soboru Watykańskiego II. Podstawową formą przeżywania Roku Wiary będą w naszej diecezji spotkania w Parafialnych i Ponadparafialnych Zespołach Synodalnych oraz praca z programem „Chrzest w życiu i misji Kościoła”. O inicjatywach ponadparafialnych informować będziemy za pośrednictwem komunikatów.

Katecheza w rejonach

29 września odbędzie się I katecheza z programu Chrzest w życiu i misji Kościoła. Katecheza rozpocznie się o godz. 10.00. W rejonach garwolińskim i parczewskim w stałych miejscach, zaś w rejonie bialskim gospodarzem spotkania jest parafia bł. Honorata, miejsce spotkania: Gimnazjum nr 6 im. Bł. Jana Pawła II, ul. Zygmunta Augusta 2.

Z Chrystusowym pozdrowieniem

ks. dr Marek Paluszkiewicz
Dyrektor Wydziału Duszpasterskiego

L.dz. 958/2012

Siedlce, dnia 17 września 2012 r.

Czcigodni Księża Proboszczowie!

W encyklice „Deus Caritas est” czytamy, iż „miłość bliźniego zakorzeniona w miłości Boga jest przede wszystkim powinnością każdego poszczególnego wierzącego, ale jest także zadaniem całej wspólnoty kościelnej, i to na każdym jej poziomie: od wspólnoty lokalnej, przez Kościół partykularny, aż po Kościół powszechny w jego wymiarze globalnym. Również Kościół, jako wspólnota, winien wprowadzać miłość w czyn. Konsekwencją tego jest fakt, że miłość potrzebuje również organizacji, aby w sposób uporządkowany mogła służyć wspólnocie. (...) Decydującym krokiem w trudnym poszukiwaniu rozwiązań dla realizacji tej podstawowej zasady eklezjalnej był wybór siedmiu mężczyzn, co dało początek posłudze diakońskiej (por. *Dz 6, 5-6*). W pierwotnym Kościele wytworzyła się nierówność w codziennym rozdawnictwie jałmużny dla wdów, pomiędzy grupami mówiącymi po hebrajsku i po grecku. Apostołowie, którym przede wszystkim została powierzona « modlitwa » (Eucharystia i Liturgia) oraz « posługa Słowa », poczuli się nadmiernie obciążeni « obsługiwaniem stołów »; zdecydowali zatem, że skoncentrują się na swej zasadniczej posłudze, a dla nowego zadania, równie koniecznego w Kościele, stworzą kolegium siedmiu osób. I ta grupa jednak nie miała spełniać tylko praktycznej posługi rozdawnictwa: mieli to być mężczyźni « pełni Ducha i mądrości » (por. *Dz 6, 1-6*). Oznacza to, że służba społeczna, jaką mieli wypełniać była bardzo konkretna, ale równocześnie była to służba duchowa; ich rola zatem była prawdziwie duchowa i realizowało się w niej podstawowe zadanie Kościoła, którym jest właśnie uporządkowana miłość bliźniego. Wraz z utworzeniem tego kolegium Siedmiu, « diakonia » — posługa miłości bliźniego, spełniana zbiorowo w sposób zorganizowany — została już wprowadzona do fundamentalnej struktury Kościoła. Z upływem lat, wraz ze stopniowym rozprzestrzenianiem się Kościoła, działalność charytatywna utwierdziła się jako jeden z istotnych jego sektorów, obok udzielania Sakramentów i głoszenia Słowa: praktyka miłości wobec wdów i sierot, wobec więźniów, chorych i wszystkich potrzebujących należy do jego istoty w równej mierze, jak posługa Sakramentów i głoszenie Ewangelii. Kościół nie może zaniedbać posługi miłości, tak jak nie może zaniedbać Sakramentów i Słowa.”

Czcigodni Księża.

W każdej parafii znajdują się osoby, które potrzebują pomocy, dlatego zachęcam do tworzenia Parafialnych Zespołów Caritas (PZC), grup wolontariuszy, którzy będą nieść pomoc chorym i cierpiącym, zagrożonym wykluczeniem społecznym, żyjącym na granicy ubóstwa, niepełnosprawnym, jako „kolegium siedmiu osób”. W takim wolontariacie jest miejsce dla osób dorosłych jak również dla dzieci i młodzieży. Zachęcam do organizowania wolontariatu w szkole. Powstało w naszej diecezji już ponad 58 Szkolnych Kół Caritas (SKC) skupiające ponad 1000 młodych wolontariuszy.

Już po raz 68 w Kościele będzie trwał Tydzień Miłosierdzia, którego tegoroczne hasło brzmi „Kościół domem miłosierdzia”. Z tej okazji proszę Czcigodnych Księży wraz ze wspólnotami parafialnymi o modlitwę w intencji dzieł miłosierdzia a także o wsparcie materialne dzieł jakie podejmujemy. Pragnę już podziękować Czcigodnym Księżom oraz wspólnotom parafialnym za wieloletnią pomoc i wsparcie modlitwne naszych dzieł.

Caritas Diecezji Siedleckiej jako organizacja charytatywna prowadzi: Warsztaty Terapii Zajęciowej dla niepełnosprawnych (Siedlce, Parczew, Biała Podlaska, Skórzec);

Zakład Aktywności Zawodowej w Siedlcach gdzie prace znalazło 26 osób o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności; Środowiskowy Dom Samopomocy w Białej Podlaskiej;

Wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego (Siedlce, Parczew, Biała Podl.);

Jadłodajnię dla zagrożonych wykluczeniem społecznym i bezdomnym dla ponad 500 osób (Siedlce, Biała Podl.);

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Parczewie;

Centrum Wolontariatu w Siedlcach;

Centrum Integracji Społecznej w Siedlcach, pomagający bezrobotnym powrócić na otwarty rynek pracy;

Letni wypoczynek dla ponad 1400 uczestników;

2 świetlice dla dzieci przez cały rok szkolny.

Caritas podejmuje także działania na rzecz osób i rodzin pomagając w różnych zdarzeniach losowych.

Apostoł Jakub stwierdzał w słowach, które zawsze pobudzały chrześcijan: „Jaki z tego pożytek, bracia moi, skoro ktoś będzie utrzymywał, że wierzy, a nie będzie spełniał uczynków? Czy [sama] wiara zdoła go zbawić?

Jeśli na przykład brat lub siostra nie mają odzienia lub brak im codziennego chleba, a ktoś z was powie im: «Idźcie w pokoju, ogrzejcie się i najedzcie do syta!» - a nie dacie im tego, czego koniecznie potrzebują dla ciała - to na co się to przyda? Tak też i wiara, jeśli nie byłaby połączona z uczynkami, martwa jest sama w sobie. Ale może ktoś powiedzieć: Ty masz wiarę, a ja spełniam uczynki. Pokaż mi wiarę swoją bez uczynków, to ja ci pokażę wiarę ze swoich uczynków” (Jk 2,14-18).

Niech 68 Tydzień Miłosierdzia umocni naszą wiarę w Tego, którego On posłał, wiarę w Jezusa Chrystusa, który jest drogą do osiągnięcia zbawienia w sposób ostateczny.

Z Chrystusowym pozdrowieniem

ks. Marek Bienkowski

Dyrektor Caritas Diecezji Siedleckiej

Ważne informacje:

Całą tace z niedzieli 7 października 2012 r. można wpłacać:

na konto: BS w Siedlcach 78 9194 0007 0027 9318 2000 0010, tytuł wpłaty:

TM 2012

bezpośrednio: w biurze Caritas Diecezji Siedleckiej, ul. Budowlana 1 w Siedlcach.

Termin wpłat do 31.10.2012

Materiały na 68 Tydzień Miłosierdzia będą rozłożone na półce dekanalnej po 30.09.2012 r.

Opóźnienia spowodowane zmianami personalnymi w Caritas Polska.

Osoba odpowiedzialna za SKC i PZC w naszej diecezji to Ks. Marcin Gochnio,

z-ca Dyrektora Caritas Diecezji Siedleckiej, tel. 507528557.

INFORMACJA DIECEZJALNEGO DUSZPASTERZA DO SPRAW KULTU MARYJNEGO

19 września 2012 roku Biskup Siedlecki Zbigniew Kiernikowski zatwierdził Statut Stowarzyszenia „Żywy Różaniec” zaaprobowany na 358 Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski, które odbyło się we Wrocławiu w dniach 21-23 czerwca 2012 r. Z tym dniem statut wszedł w życie na terenie naszej diecezji. Jako diecezjalny duszpasterz do spraw kultu Maryjnego wyrażam głęboką wdzięczność naszemu Pasterzowi, który jest jednym z pierwszych biskupów wprowadzających statut w życie w swojej diecezji. (Statut można nabyć albo w wydawnictwie u sióstr Loretanek, albo w naszej księgarni diecezjalnej, cena 4 zł). W dniach 19-21 października w domu rekolekcyjnym przy Wyższym Seminarium Duchownym w Nowym Opolu odbędą się rekolekcje różańcowe. Początek w piątek, 19 października o godz. 16.00; zakończenie w niedzielę, 21 października ok. godz. 14.00; koszt 100 zł; zgłoszenia pod numerami telefonów: (25) 631 57 61, (25) 631 57 61; 500 560 791 608 310 087; mail: rozaniec@wsd-siedlce.pl

Trwają przygotowania do I Diecezjalnego Kongresu Nowej Ewangelizacji, który odbędzie się w dniach 11-13 października 2012 r. w Siedlcach. Serdecznie zachęcam wszystkich członków Kół Żywego Różańca do modlitwy w intencji tego dzieła. Czcigodnych Księży Proboszczów proszę o przekazanie tej prośby w swoich parafiach.

25 października będziemy przeżywać jako wspólnota Żywego Różańca dzień dziękczynienia za życie i dzieło Pauliny Jaricot oraz dzień modlitw o jej rychłe wyniesienie na ołtarze. Materiały do przeżywania tego wydarzenia będą zawarte w materiałach rozesłanych na Tydzień Misyjny. Proszę Czcigodnych Księży Proboszczów o zaproszenie na ten dzień wszystkich członków Żywego Różańca do świątyn parafialnych na wspólną modlitwę różańcową. Październikowy numer miesięcznika „Różaniec” będzie poświęcony przede wszystkim postaci Sługi Bożej Pauliny Jaricot, założycielki Żywego Różańca. Zachęcam, aby ten numer znalazł się w każdym Kole.

Jeszcze raz ponawiam prośbę o odesłanie ankiety dotyczącej duszpasterstwa Maryjnego.

Z wyrazami szacunku i Chrystusowym pozdrowieniem

Ks. Paweł Wiatrak
diecezjalny duszpasterz do spraw kultu Maryjnego

INFORMACJE KSIĘDZA DYREKTORA WYDZIAŁU NAUCZANIA NA KONFERENCJI KSIĘŻY DZIEKANÓW I KSIĘŻY PROBOSZCZÓW

/18.09.2012/

1. Podziękowanie Księżom Dziekanom i Księżom Wizytatorom Katechezy

Dziękuję Księżom Dziekanom i Księżom Dekanalnym Wizytatorom Katechezy za pomoc w przygotowaniu i przeprowadzeniu sierpniowych spotkań dla katechetów świeckich i zakonnych w sześciu rejonach naszej diecezji (16-22.08.2012 r.). Wizytatorom katechezy dziękuję także za udział w dorocznej konferencji diecezjalnej (12.09.2012 r.), a księdzu dr M. Czubakowi i pani mgr inż. J. Wielgos-Mikołajewskiej za wygłoszone prelekcje w ramach tej konferencji (więcej informacji można znaleźć w Komunikatach na internetowej stronie Wydziału Nauczania).

2. Nowe nominacje w nadzorze katechetycznym od dnia 1 września 2012r. dokonane przez Biskupa Siedleckiego Zbigniewa Kiernikowskiego

Dotychczas wizytatorem dekanatu bialskiego północnego był ks. Stanisław Chodźko, zaś nowym wizytatorem został mianowany ks. Dariusz Mioduszewski. Dotychczas wizytatorem dekanatu łaskarzewskiego był ks. Piotr Kardas, zaś nowym wizytatorem został mianowany ks. Bogusław Filipiuk. Dotychczas wizytatorem dekanatu siedleckiego był ks. Paweł Kindracki, zaś nowym wizytatorem został mianowany ks. Marcin Olek. Dane adresowe nowych księży wizytatorów umieszczone są na stronie internetowej Wydziału Nauczania.

W imieniu katechetów i własnym pragnę serdecznie podziękować księżom dekanalnym wizytatorom katechezy odwołanym z tego urzędu z powodu przejścia na nowe parafie i do nowych dekanatów. W szczególności dziękuję:

- *za przeprowadzone hospitacje i wizytacje,*
- *za pomoc w gromadzeniu i aktualizacji dokumentacji katechetycznej,*
- *za uczestnictwo w konsultacjach i konferencjach katechetycznych,*
- *za wspieranie formacji katechetów naszej diecezji przez udział w spotkaniach rejonowych i organizowanie Dekanalnych Dni Katechetów.*

Mianowanym przez Biskupa Siedleckiego Zbigniewa Kiernikowskiego dekanalnym wizytatorom katechezy życząc potrzebnych łask do ofiarnej i wytrwałej służby dla dobra katechezy w naszej diecezji.

3. Ilość skierowań podpisanych już przez Biskupa Siedleckiego na rok szkolny 2012/2013 (dane na dzień 10.09.2012 r.)

Biskup Siedlecki podpisał 245 skierowań posyłając do szkół 185 katechetów:

- a. katecheci księża diecezjalni: 109 skierowań dla 88 księży;
- b. katecheci świeccy: 101 skierowań dla 73 osób świeckich;
- c. katecheci siostry zakonne: 24 skierowania dla 15 siostr zakonnych;
- d. katecheci księża zakonni: 11 skierowań dla 9 ojców zakonnych.

W roku szkolnym 2011/2012 Biskup Siedlecki udzielił 313 nowych skierowań do nauczania religii dla 240 katechetów. Większość katechetów otrzymuje po jednym skierowaniu – do jednej szkoły czy przedszkola. Nowe skierowania związane są najczęściej: ze zmianą szkoły czy przedszkola (szczególnie dotyczy to księży wikariuszy), z koniecznością zastępstwa za katechetów udających się na różne urlopy czy też przechodzących na emeryturę, z rozpoczęciem pracy w katechezie lub ze zmianą skierowania z czasu określonego na czas nieokreślony.]

4. „Arkusze organizacji katechezy szkolnej w roku 2012/2013”

Nie ze wszystkich parafii dotarły do Wydziału Nauczania arkusze organizacji katechezy szkolnej w roku 2012/2013 (prośba do księży proboszczów przez grzeczność katechetów dotarła w drugiej połowie sierpnia). W związku z powyższym proszę o pilne przewyciężenie zaistniałych braków we wskazanej dokumentacji. Wypełniony poprawnie formularz „Arkusza organizacji katechezy” oraz formularz „Prośba księdza proboszcza o wydanie skierowania dla katechety do nauczania religii” umożliwiają aktualizację danych związanych z organizacją katechezy na terenie naszej diecezji.

5. Pierwsza Komunia św. dzieci (Komunikat Komisji Wychowania Katolickiego KEP z dnia 14.03.2012 r.)

W związku z uchwaloną przez Parlament nowelizacją ustawy oświatowej, która zakłada przesunięcie obowiązku szkolnego 6-latków z roku 2012 na 2014, Komisja Wychowania Katolickiego w porozumieniu z Radą

Stałą KEP podjęła decyzję, aby zachować wcześniej praktykowany termin Pierwszej Komunii św., do której dzieci przystępują w wieku 9 lat, a także zasadę, że dzieci uczęszczające do tego samego oddziału klasowego przyjmują Pierwszą Komunię św. w tym samym roku niezależnie od wieku. W szczególności:

- dzieci, które rozpoczęły naukę w szkole w wieku 7 lat, realizują program dwuletni katechezy szkolnej oraz parafialnej i dla nich Pierwsza Komunia św. powinna być w klasie II,
- dzieci, które rozpoczęły naukę w wieku 6 lat, realizują trzyletni program przygotowania i przystępują do Pierwszej Komunii św. w klasie III,
- w klasach mieszanych, czyli tych, do których uczęszczają dzieci rozpoczynające naukę w wieku 6 i 7 lat, należy przyjąć zasadę, że do Pierwszej Komunii św. dzieci przystąpią w klasie II. Uwzględniając jednak sytuację religijno-moralną rodzin, warto rozważyć w diecezjach propozycję przystępowania dzieci do Pierwszej Komunii św. w klasie III.

6. Nowe programy i podręczniki katechetyczne

Poszczególne wydawnictwa (walczące o klientów) wypuściły na rynek nowe podręczniki (podręczniki zintegrowane z nową *Podstawą programową katechezy* i nowymi *Programami nauczania religii*) do klas pierwszych na poszczególnych poziomach edukacyjnych (do kl. I oraz do kl. IV szkoły podstawowej, do kl. I gimnazjum i do kl. I szkoły ponadgimnazjalnej). Stara *Podstawa programowa katechezy* i oparte na niej programy i podręczniki mają moc obowiązującą do 31.08.2016 r. Prawdopodobnie nowe podręczniki (podręczniki zintegrowane z nową *Podstawą programową katechezy* i nowymi *Programami nauczania religii*) w naszej diecezji zaczną funkcjonować od przyszłego roku szkolnego.

7. Drugie wydanie „Katechizmu Siedleckiego”

Zachęcam do lektury opracowania „Katechizm Siedlecki pomocą w nauczaniu katechetycznym” (w Komunikatach na www.katecheza.diecezja.siedlce.pl). Trwają prace redakcyjne nad przygotowaniem drugiego (poprawionego) wydania Katechizmu Siedleckiego. Osoby tworzące Zespół Redakcyjny prace nad katechizmem łączą z wielu innych posługami, a w ostatnich tygodniach korzystały z wakacji i urlopów. Ufam, że w najbliższym czasie uda się przygotować katechizm do druku i na początku roku

wiary podarować go kandydatom, którzy rozpoczynają przygotowanie do przyjęcia sakramentu bierzmowania wiosną i latem 2013r.

8. Kalendarium na najbliższy okres

- Rekolekcje katechetów – kolejne turnusy w tym roku (28-30.09.2012 - turnus III; 16-18.11.2012 - turnus IV; 23-25.11.2012 (turnus V);
- Katechezy w ramach programu „Chrzest w życiu i misji Kościoła” (Katecheza pierwsza – 15 i 29 września; katecheza druga – 10 i 24 listopada);
- XXI Siedleckie Forum Nauczycieli – „Wychowanie do wiary i patriotyzmu” (29.09.2012 r.);
- X Sympozjum Liturgiczne Diecezji Siedleckiej – „Przygotowanie do pierwszej Komunii świętej” (20.10.2012 r.);
- Spotkanie katechetów z Biskupem Siedleckim (27.10.2012 r.);
- XII Dzień Papięski – „Jan Paweł II – Papież Rodziny” (14.10.2012 r.). Patrz www.dzielo.pl;
- Jesienne Dekanalne Dni Katechetów (listopad 2012 r.);
- XXIII Olimpiada Teologii Katolickiej - „Święci Apostołowie Piotr i Paweł – urząd i charyzmaty w Kościele” (29.11.2012 r.- finał szkolny; 28.02.2013 r. - finał diecezjalny; 04-06.04.2013 r. finał ogólnopolski w Legnicy). Patrz www.otk.pl.

9. Rozporządzenie MEN w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych z dnia 7 lutego 2012 r.

Rozporządzenie weszło w życie w dniu 1 września 2012 r. Księża biskupi w komunikacie z dnia 14 marca 2012 r. domagają się zmiany zapisu w odniesieniu do nauczania religii: *Biskupi przypominają postanowienia Konstytucji RP, zapisy konkordatowe oraz Ustawę o systemie oświaty i apelują o zmianę rozporządzenia Ministerstwa w ten sposób, by jego przepisy gwarantowały rodzicom i ich dzieciom prawo do nauczania religii w szkołach publicznych. Wobec niejednoznacznych przepisów zawartych w rozporządzeniu w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych, Konferencja Biskupów domaga się jasnych zapisów dla organów prowadzących szkołę oraz dyrekcji szkół. Zachęcam do lektury dokumentów i opracowań na temat wspomnianego rozporządzenia w Komunikatach archiwalnych Wydziału Nauczania: Patrz Dokumenty i opracowania na spotkania katechetów 16-21.04.2012 r. na www.katecheza.diecezja.siedlce.pl . Chodzi m.in. o:*

- Wyjaśnienie MEN z dnia 20.09.2011 r.;
- Wyjaśnienie MEN z dnia 08.03.2012 r.;
- Analiza prawna – Katechetyka KUL – z dnia 10.03.2012 r.;
- § 2. 1. Rozporządzenia MENiS z dnia 12.02.2002 r.;
- § 2. 1. Rozporządzenia MEN z dnia 23.03.2009 r.;
- § 2. 1; § 4. 1; § 4. 2. Rozporządzenia MEN z dnia 07.02.2012 r.;
- Lekcje religii w różnych krajach Europy.

10. Ilość zebranych ankiety od katechetów świeckich i zakonnych, a dotyczących udziału tych katechetów w realizacji programu diecezjalnego „Chrzest w życiu i misji Kościoła” w roku 2011/2012

a. Katecheci zakonni i świeccy w roku szkolnym 2011/2012 to 502 osoby.

b. Ankiety przekazane:

- od 16.06.2012 r. do 05.07.2012 r. – 335 ankiet,
- od 06.07.2012 r. do 14.08.2012 r. – 37 ankiet,
- od 15.08.2012 r. do 10.09.2012 r. – 72 ankiety.

Razem: 444 ankiety

(ok. 89%)

c. Ankiety jeszcze nie przekazane:

- od osób, które już nie katechizują na terenie naszej diecezji: 11 osób
- od osób, które przebywały lub przebywają na urloпах: 7 osób
- od osób, które katechizują w niewielkim wymiarze godzin (mniej niż 9/18): 9 osób
- od osób pozostałych:

katechetów zakonnych –	7 osób
katechetów świeckich –	24 osoby

Razem: 58 osób

(ok. 11%)

11. Posługa Wydziału Nauczania w odniesieniu do szkół katolickich

- Zatwierdzanie arkuszy organizacji tych szkół;
- Udział w procesie zamykania KLO w Łukowie;
- Udział w spotkaniu związanym z przekazaniem dokumentacji w KLO w Siedlcach nowemu dyrektorowi przez byłego dyrektora;
- Przygotowanie opinii dotyczącej nowych projektów dyrektora KSP i

KG w Siedlcach;

- Nowelizacja statutów szkół katolickich i katolickich przedszkoli prowadzonych przez diecezję siedlecką.

12. Sprawy bieżące

- znalezienie zastępstw związanych z urlopami katechetów,
- interwencja w organach prowadzących szkoły co do zatrudniania katechetów,
- zmniejszający się wymiar godzin w odniesieniu do niektórych katechetów i zamykanie niektórych szkół,
- katechizowanie w przedszkolach i sprawa wynagradzania za tę posługę,
- sprzeciw wobec ingerowania organów prowadzących szkoły w posyłanie do tych szkół określonych katechetów,
- sprawa stopni awansu zawodowego katechetów księży powracających do katechezy po długiej przerwie, spowodowanej chociażby pracą duszpasterską poza naszą diecezją.

Opracował: ks. Krzysztof Baryga

KONFERENCJA KSIĘŻY DZIEKANÓW I KSIĘŻY PROBOSZCZÓW

/18.09.2012/

Wybrane i bardzo aktualne zapisy

z Rozporządzenia MEN z dnia 14.04.1992 r. (z późniejszymi zmianami)
w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii
w publicznych przedszkolach i szkołach
wraz z komentarzem księdza dyrektora Wydziału Nauczania

§ 1.1. W publicznych przedszkolach organizuje się, w ramach planu zajęć przedszkolnych, naukę religii na życzenie rodziców (opiekunów prawnych).

W publicznych szkołach podstawowych, gimnazjach, [...] i ponadgimnazjalnych [...] organizuje się w ramach planu zajęć szkolnych naukę religii i etyki:

- 1) w szkołach podstawowych i gimnazjach - na życzenie rodziców (opiekunów prawnych),
 - 2) w szkołach [...] ponadgimnazjalnych - na życzenie bądź rodziców (opiekunów prawnych), bądź samych uczniów; po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu religii i etyki decydują sami uczniowie,
2. Życzenie, o którym mowa w ust. 1, jest wyrażane w najprostszej formie oświadczenia, które nie musi być ponawiane w kolejnym roku szkolnym, może natomiast zostać zmienione.

[Komentarz: Oświadczenie, o którym mowa powyżej ma formę pozytywną – wyraża życzenie uczniów lub ich rodziców. Oświadczenie nie musi być ponawiane co roku. Oświadczenie może zostać zmienione – praktyka pokazuje, że także w ciągu roku! W cytowanym Rozporządzeniu MEN nie dookreśla się bliżej formy oświadczenia, a jedynie zwraca uwagę na wyrażenie go w formie najprostszej. Zauważmy także fakt, że obecność nauczycieli religii w polskiej szkole jest obecnością służebną w odniesieniu do rodziców i ich dzieci. Rodzice/młodzież wyrażają swoje życzenie co do uczęszczania na szkole lekcje religii. Bez tej woli rodziców/uczniów nasza obecność w szkole staje się niemożliwa.

Rodzicom/młodzieży należy zwracać uwagę na to prawo/obowiązek przed rozpoczęciem roku szkolnego.]

§ 2.1. Przedszkole i szkoła mają obowiązek zorganizowania lekcji religii dla grupy nie mniejszej niż siedmiu uczniów danej klasy lub oddziału (wychowanków grupy przedszkolnej). Dla mniejszej liczby uczniów w klasie lub oddziale (wychowanków w grupie) lekcje religii w przedszkolu lub szkole powinny być organizowane w grupie międzyoddziałowej lub międzyklasowej.

[Komentarz: W ostatnim czasie organy prowadzące przedszkola i szkoły publiczne – przede wszystkim z powodów pogarszającej się sytuacji finansowej – dokonują łączenia klas/ oddziałów. Jeśli łączenie miałooby dotyczyć tylko nauczania religii, wówczas mielibyśmy do czynienia z nierównym traktowaniem nauczania religii i nauczycieli tego przedmiotu. Inaczej należy podejść do problemu, jeśli dotyczy on także innych przedmiotów i innych nauczycieli.]

§ 4. Nauczanie religii odbywa się na podstawie programów opracowanych i zatwierdzonych przez właściwe władze kościołów i innych związków wyznaniowych i przedstawionych Ministrowi Edukacji Narodowej do wiadomości. Te same zasady stosuje się wobec podręczników do nauczania religii.

[Komentarz: Dyrektor szkoły zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oświatowego nie może zatwierdzać programów i podręczników do nauczania religii, leży to w gestii strony kościelnej.]

W tym miejscu można przypomnieć to, co dotyczy wprowadzania programów i podręczników innych przedmiotów niż religia. Chodzi o zapisy *Ustawy o systemie oświaty* z dnia 07.09.1991r. (z późniejszymi zmianami), a dokładnie o art.22a. ustęp 1: *Nauczyciel ma prawo wyboru podręcznika spośród podręczników dopuszczonych do użytku szkolnego*; o art.22a. ustęp 2: *Nauczyciel przedstawia dyrektorowi szkoły program wychowania przedszkolnego lub program nauczania. Dyrektor szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, dopuszcza do użytku w danej szkole zaproponowany przez nauczyciela program wychowania przedszkolnego lub program nauczania*; o art.22a. ustęp 2e: *Dyrektor szkoły podaje do publicznej wiadomości, do dnia 15 czerwca, zestaw podręczników, które będą obowiązywać od początku następnego roku szkolnego.*]

§ 5.1. Przedszkole lub szkoła zatrudnia nauczyciela religii, katechetę przedszkolnego lub szkolnego, zwanego dalej nauczycielem religii, wyłącznie na podstawie imiennego pisemnego skierowania do danego przedszkola lub szkoły, wydanego przez: w przypadku Kościoła Katolickiego - właściwego biskupa diecezjalnego, [...].

[Komentarz: Kogo biskup diecezjalny nie skieruje do nauczania religii, tego dyrektor nie może zatrudnić jako nauczyciela tego przedmiotu. Organy prowadzące szkoły/przedszkola nie mają żadnej władzy kierować (czy chociażby „sugerować” dyrektorowi szkoły /przedszkola) nauczycieli do prowadzenia lekcji religii.]

§ 8.1. Nauka religii w przedszkolach i szkołach publicznych wszystkich typów odbywa się w wymiarze dwóch zajęć przedszkolnych (właściwych dla danego poziomu nauczania) lub dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo. Wymiar lekcji religii może być zmniejszony jedynie za zgodą biskupa diecezjalnego Kościoła Katolickiego albo władz zwierzchnich pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych.

[Komentarz: Nikt poza biskupem nie ma prawa zmniejszać tygodniowego wymiaru godzin lekcji religii z dwóch lekcji do jednej. Prawa tego nie ma ani organ prowadzący, ani dyrektor szkoły ani proboszcz parafii, a terenie której znajduje się szkoła.

Nauka religii w przedszkolach odbywa się w wymiarze dwóch zajęć przedszkolnych: z dziećmi w wieku 3-4 lat około 15 minut, z dziećmi w wieku 5-6 lat około 30 minut. Tygodniowa liczba godzin obowiązkowego wymiaru zajęć dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych dla nauczyciela w szkole wynosi 18 godzin, dla nauczyciela przedszkoli z grupami dzieci 6-letnich 22 godziny, dla nauczyciela przedszkoli z pozostałymi grupami 25 godzin. Dlatego też przy naliczaniu wynagrodzenia nauczycielom religii w szkole i w przedszkolu stosuje się różnicowane wskaźniki.]

§ 11.1. Do wizytowania lekcji religii upoważnieni są odpowiednio wizytatorzy wyznaczeni przez biskupów diecezjalnych Kościoła Katolickiego i właściwe władze zwierzchnie pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych. Lista tych osób jest przekazana do wiadomości organom sprawującym nadzór pedagogiczny.

[Komentarz: W naszej diecezji mamy 26 dekanalnych i 6 diecezjalnych wizytatorów katechezy. Wśród 26 wizytatorów dekanalnych tylko dwóch nie jest proboszczami. Tak więc w naszej diecezji 24 księża proboszczów może wizytować nauczycieli religii odpowiednio w ramach wyznaczonych im dekanatów. Pozostali księża proboszczowie nadzorują katechezę szkolną przez zwracanie się z pisemną prośbą do biskupa diecezjalnego o udzielenie skierowania do nauczania religii dla określonego katechety w określonej szkole. Katecheta, który takiej prośby od swojego proboszcza nie posiada, skierowania nie otrzymuje. Na wspomnianej prośbie

ksiądz proboszcz określa czas trwania tego skierowania oraz wymiar przydzielonych katechecie godzin. Inną formą sprawowania nadzoru nad katechetami przez księdza proboszcza są systematyczne spotkania formacyjne księdza proboszcza ze swoimi katechetami w ciągu roku szkolnego, także w ramach realizacji diecezjalnego programu duszpasterskiego „Chrzest w życiu i misji Kościoła”.]

Opracował: ks. Krzysztof Baryga

Rozgrywki będą odbywały się w formie turniejów eliminacyjnych organizowanych w różnych miejscach diecezji (październik-listopad) oraz w finale finałowy (luty). Szczegóły dotyczące samych rozgrywek zostaną określone po zakończeniu zgłoszeń.

Obowiązują obowiązki miękkie z jasną podległą. Mecze odbywają się w atmosferze przyjaźni. Za nieprzestrzeganie regulaminu zawodniccy mogą być ukarani karami minutowymi (w trakcie meczu), bądź dyskwalifikacją z turnieju. W szczególnych przypadkach dyskwalifikacja może dotyczyć całej drużyny.

Zgłoszenia do 30 września br. na adres dipn@o2.pl. W zgłoszeniu powinna zawierać się: 1. Nazwa parafii; 2. Imię, nazwisko, telefon kontaktowy, adres e-mail księdza opiekuna; 3. Kategoria w jakiej drużyna będzie występowała.

Szczegółowy Regulamin rozgrywek znajduje się na stronie internetowej www.dipn.republika.pl.

KATECHEZY DLA MŁODZIEŻY I DOROSŁYCH W DIECEZJI SIEDLECKIEJ

Serdecznie zapraszamy na katechezy neokatechumenalne dla młodzieży i dorosłych, prowadzące do wiary dojrzałej.

Wspólnoty neokatechumenalne stwarzają możliwość rozwoju ducha modlitwy, pogłębiania wiary, poznawania Pisma Świętego, uczenia się aktywnego uczestnictwa w liturgii i głębszego przeżywania tajemnic zbawienia dokonujących się w celebracjach Kościoła. Doświadczamy też życia we wspólnocie sióstr i braci.

W najbliższym czasie katechezy rozpoczną się w Siedlcach:

1. Parafia św. Teresy - od 24 września - poniedziałki i środy o godz. 19.00
2. Katedra siedlecka - od 25 września - wtorki i czwartki o godz. 19.00

w Radzynie Podlaskim:

1. Parafia Matki Bożej Nieustającej Pomocy - od 16 września - niedziele i czwartki o 19.00

Zapraszamy na oficjalną stronę Drogi Neokatechumenalnej w Polsce:
www.camminoneocatecumenale.it

ZAPROSZENIE DO UDZIAŁU W KOLEJNEJ EDYCJI HALOWEJ LIGI PIŁKI NOŻNEJ SŁUŻBY LITURGICZNEJ DIECEZJI SIEDLECKIEJ

Czcigodni Bracia Kapłani Diecezji Siedleckiej.

Wzorem ubiegłych lat zapraszamy do udziału w kolejnej edycji Halowej Ligi Piłki Nożnej Służby Liturgicznej Diecezji Siedleckiej (dalej: DLPN). Zwycięzcy poszczególnych kategorii naszych rozgrywek będą reprezentować Diecezję na Mistrzostwach Polski Służby Liturgicznej. W ubiegłym roku naszymi reprezentantami byli: w kategorii ministranci – Parafia pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Sworach; lektorzy młodszy – Parafia pw. Św. Anny w Tuczej oraz lektorzy starsi - Parafia pw. Nawrócenia św. Pawła w Skórcu.

Celem DLPN jest stworzenie możliwości spotkania ministrantów i lektorów Diecezji Siedleckiej, nawiązywanie nowych znajomości, budowanie wspólnoty oraz zabawa. W DLPN mogą brać udział drużyny parafialne złożone wyłącznie ze służby liturgicznej! Drużyna może liczyć do 9 zawodników (5 grających + 4 rezerwowych). Diecezjalna Liga Piłki Nożnej będzie rozgrywana w trzech kategoriach wiekowych: 1. Ministranci (rok ur. od 2000); 2. Lektorzy młodszy (rok ur. od 1997); 3. Lektorzy starsi (rok ur. od 1993). Opłata startowa: 100zł od drużyny.

Rozgrywki będą odbywały się w formie turniejów eliminacyjnych organizowanych w różnych miejscach diecezji (październik-listopad) oraz turniej finałowy (luty). Szczegóły dotyczące samych rozgrywek zostaną określone po zakończeniu zgłoszeń.

Obowiązuje obuwie miękkie z jasną podeszwą! Mecze odbywają się w atmosferze przyjaźni. Za nieprzestrzeganie regulaminu zawodnicy mogą zostać ukarani karami minutowymi (w trakcie meczu), bądź dyskwalifikacją z turnieju. W szczególnych przypadkach dyskwalifikacja może dotyczyć całej drużyny.

Zgłoszenia do 30 września br. na adres dlpn@o2.pl W zgłoszeniu powinna zawierać się: 1. Nazwa parafii; 2. Imię, nazwisko, telefon kontaktowy, adres e-mail księdza opiekuna; 3. Kategoria w jakiej drużyna będzie występowała

Szczegóły Regulamin rozgrywek znajduje się na stronie internetowej: www.dlpn.republika.pl

Bardzo serdecznie zapraszamy, zachęcamy i prosimy o współpracę Drogich Braci, szczególnie w organizacji turniejów eliminacyjnych, które będą rozgrywane w różnych miejscach naszej diecezji. Będziemy bardzo wdzięczni, jeśli znajdą się tacy kapłani, którzy pomogą w „załatwieniu” hali do rozgrywek oraz sędziego (np. nauczyciela w-fu). W ubiegłych latach potrzeba było 10 takich miejsc.

Organizatorzy:

Ks. Adam Pietrusik – Diecezjalny duszpasterz służby liturgicznej, tel.: 503 147 111

Ks. Andrzej Karwowski, tel.: 664 716 100

II DIECEZJALNA PIELGRZYMKA MĘŻCZYŹN DO PRATULINA - 6 PAŹDZIERNIKA 2012 R.

Drodzy Diecezjanie!

W dniu 6 października 2012 r. będziemy obchodzili XVI rocznicę beatyfikacji błogosławionych Męczenników Podlaskich. W dniu 24.01.1874 r. w Pratulinie za wiarę i jedność Kościoła oddało życie 13. unitów. Byli to sami mężczyźni. Z tej racji zapraszamy w sobotę 6 października na II Diecezjalną Pielgrzymkę Mężczyzn do Pratulina. W dobie kryzysu ojcostwa i właściwie rozumianej roli mężczyzny w społeczeństwie chcemy, aby ta pielgrzymka przyczyniła się do umocnienia wiary i pomogła zrozumieć zagrożenia i szanse ojcostwa we współczesnym świecie.

Tegorocznej pielgrzymce towarzyszyć będą historyczne wydarzenia. Mianowicie zostaną uroczystie otworzone *Dróżki Męczenników Podlaskich* oraz *Martyrium Pratulińskie* jak również odbędzie się premiera filmu *Pratulin*. W związku z tym zapraszamy nie tylko samych mężczyzn ale i całe rodziny. Po Eucharystii będzie można również wziąć udział w międzyparafialnej rywalizacji sportowej. Zachęcamy do zebrania 5-osobowych drużyn i wzięcia udziału w męskiej rywalizacji. Podobnie jak w ubiegłym roku w czasie pielgrzymki odbędą się zawody wędkarskie, wystawa sprzętu rolniczego, zlot motocyklistów oraz wiele innych wydarzeń. Całość zwieńczy agapa – czyli wspólny posiłek. Szczegóły pielgrzymki podane są na plakatach. Serdecznie wszystkich zapraszamy.

Program:

9.30 Zawiązanie wspólnoty. Zgłaszanie drużyn parafialnych

10.00 Uroczyste otwarcie Drózek Męczenników Podlaskich oraz Martyrium Pratulińskiego

12.00 Premiera filmu *Pratulin*

12.30 Katecheza Księdza Biskupa Zbigniewa Kiernikowskiego

13.15 Przygotowanie do Eucharystii. Eucharystia pod przewodnictwem Biskupa Siedleckiego Zbigniewa Kiernikowskiego

14.45 Agapa połączona z wydarzeniami towarzyszącymi

Wydarzenia towarzyszące:

- rywalizacja drużyn parafialnych (regulamin poniżej);
- rozstrzygnięcie otwartych zawodów Spinningowych o Puchar Wójta

Gminy Rokitno organizowanych przez Zarząd Koła „ROGAL” w Bohukalach (rozpoczęcie zawodów o godz. 7.00);

- zlot motocyklistów;
- wystawa maszyn rolniczych;
- stoiska KRUS, ARiMR;
- i wiele innych.

REGULAMIN WSPÓŁZAWODNICTWA SPORTOWO - REKREACYJNEGO W RAMACH II DIECEZJALNEJ PIELGRZYMKI MĘŻCZYZN DO PRATULINA PRATULIN 2012

I. CEL

- Propagowanie i umacnianie zdrowych i chrześcijańskich zasad współzawodnictwa.
- Budzenie i wzmacnianie więzi prowadzących do wzrostu odpowiedzialności za własną parafię i środowisko.
- Stworzenie okazji do uczestnictwa w sporcie, kulturze i modlitwie.
- Kształtowanie pozytywnych cech charakteru i osobowości poprzez aktywne uczestnictwo we współzawodnictwie i dobrej zabawie.

II. ORGANIZATOR

Wydział Duszpasterski Kurii Diecezjalnej Siedleckiej

III. TERMIN I MIEJSCE – 06. 10. 2012 r.

Godz. 14.45 – rozpoczęcie konkurencji na placu parafialnym

IV. UCZESTNICTWO

W konkurencjach biorą udział drużyny, składające się z pięciu zawodników, zgłoszone przez poszczególne parafie.

V. ZGŁOSZENIE

Zgłoszenie reprezentacji parafii do udziału we współzawodnictwie w dniu 6.10.2012 r. od godz. 9.30 na miejscu.

VI. PUNKTACJA I ZASADY ROZGRYWANIA KONKURENCJI

W poszczególnych konkurencjach punktowany jest czas lub zajęte miejsce, punkty do klasyfikacji zespołowej przyznane zostaną wg następujących zasad:(np. przy 15 drużynach; za I miejsce - 16 pkt, za II m. - 14 pkt, za III m. - 13 pkt itd. do 1 pkt) o kolejności klasyfikacji decyduje suma punktów zdobytych we wszystkich konkurencjach (w przypadku jednakowej liczby punktów nastąpi dogrywka w postaci dodatkowej konkurencji; o wszystkich spornych rozstrzygnięciach decyduje komisja sędziowska).

VII. KONKURENCJE

Piłowanie pieńka na czas - startuje drużyna, każdy z uczestników musi być pełnoletni. Zawodnicy muszą w przeciągu 30 s przepiłować pieńka na jak największą część. Do wykonania tego zadania posłuży piła „moja twoja”. Cięcie odbywa się na „specjalnej konstrukcji” (kobyłki). Przeciąganie liny - startują drużyny pięcioosobowe, system rozegrania konkurencji będzie ustalony po zamknięciu listy zgłoszeń. Przerzucanie opony traktorowej - zawodnicy przerzucają oponę na dystansie ok. 25 m.

O zwycięstwie decyduje najlepszy czas uzyskany przez zawodników, (przerzucanie opony odbywa się w sztafecie). Bieg w workach – konkurencja odbywa się na czas (sztafeta). Konkurs „kulturowy” - drużyny biorące udział w konkursie mają za zadanie przy użyciu nadmuchanych balonów w ciągu 3 minut zbudować najefektowniejszego „kulturowca”, wkładając balony we wcześniej przygotowany obszerny dres. Drużyny uczestniczą w zabawie równocześnie. Przenoszenie snopków na czas – zawodnik ma za zadanie przenieść po dwa snopki z punktu A do punktu B, przekazać je następnemu zawodnikowi z drużyny i tak kolejno, aż ostatni z zawodników dotrze do linii mety. O zwycięstwie decyduje najlepszy czas uzyskany przez zawodników. Rzut beretem softysa – każdy z zawodników kolejno rzuca beretem jak najdalej. Technika rzutu dowolna. Wygrywa ta drużyna, która osiągnie najlepszy wynik, liczy się suma uzyskanych wszystkich odległości w drużynie. Bieg w gaciach dla dwojga – po dwie osoby z drużyny wkładają po jednej nodze w nogawkę spodni (wcześniej przygotowanych), łąpią się rękoma za barki i w ten sposób muszą razem pokonać dystans 15 m w jak najkrótszym czasie. Narty drużynowe - zespół pięcioosobowy za pomocą specjalnych nart pokonuje wyznaczoną trasę, liczy się czas przejścia. W zabawie równocześnie udział biorą losowo wybrane dwie ekipy.

VII. NAGRODY

Za zajęcie w końcowej klasyfikacji miejsc I – III – puchary, dyplomy, nagrody. Reprezentacje wszystkich uczestniczących parafii otrzymają pamiątkowe dyplomy.

ks. dr Marek Paluszkiwicz

Dyrektor Wydziału Duszpasterskiego

tel. 502 574 004

DODATEK

Ks. Kazimierz Matwiejuk

KSZTAŁTOWANIE SIĘ ORDO MISSAE W OBRZĄDKU RZYMSKIM

Wstęp

Od początku Kościoła Eucharystia sprawowana w niedzielę była wydarzeniem eklezjalnym. Wtedy gromadziła się cała lokalna wspólnota wyznawców Chrystusa, a celebracji przewodniczył biskup. Zasadniczo wszędzie sprawowano Mszę św. jednakowo. Zrazu jej obrzędy były bardzo proste. Z czasem, bo już od IV w., obejmowały one część dydaktyczną, nazywaną mszą katechumenów i część eucharystyczną, zwaną mszą wiernych. Ta struktura była respektowana w różnych liturgiach, tak Wschodu, jak i Zachodu. Od tegoż IV w. zaczęto wprowadzać, na zasadzie inkultuacji, obrzędy drugorzędne. One miały pomóc wiernym zrozumieć sprawowane misterium Chrystusa i czynnie oraz owocnie uczestniczyć w jego celebracji.

1. Obrzędowość mszalna w papieskiej liturgii stacyjnej

W Kościele zachodnim liturgię kształtowali biskupi. W Rzymie, od IV w., papież sprawował liturgię stacyjną, czyli w różnych kościołach Wiecznego Miasta¹. Ta praktyka była początkowo związana z niedzielami Wielkiego Postu, z czasem także z poszczególnymi dniami tygodnia oprócz czwartku. Od VIII w. celebrowano liturgię stacyjną w Rzymie również w czwartki.

1.1. Msza katechumenów

Papież w VII w. przygotowywał się do celebracji Eucharystii w zakrystii. Tam wkładał szaty liturgiczne. Ubierał lnianą tunikę. Albę przepasy-

¹ Rzymską liturgię stacyjną naśladowały inne Kościoły, zwłaszcza w ówczesnych metropoliach, m.in. w Rawennie, Pawii, Strasburgu, Kolonii czy w Paryżu, J. Miazek, *Katedralna msza stacyjna biskupa diecezjalnego*, „Warszawskie Studia Teologiczne” XXIII/2/2010, Warszawa 2010, s. 147.

wał paskiem, *cingulum*. Wkładał też dalmatykę i ornat. Podczas procesji z zakrystii, *sacrarium*, do ołtarza towarzyszyli mu biskupi, prezbiterzy i diakoni. Akolici nieśli siedem lichtarzy i kadzielnice. A jeden z nich oczekiwał przy ołtarzu z Najświętszym Sakramentem, *Sancta*, z poprzedniej mszy św. Procesji wejścia towarzyszył śpiew antyfony introitu.

Papież po krótkiej indywidualnej modlitwie przed ołtarzem kreślił mały znak krzyża na swoim czole i przekazywał znak pokoju jednemu z biskupów i prezbiterów oraz wszystkim diakonom. Po ucałowaniu ołtarza i ewangeliarza zajmował miejsce na tronie, który był zwrócony ku wschodowi². Po wybrzmieniu śpiewu *Kyrie* intonował hymn *Gloria*. Po zakończeniu śpiewu pozdrowiał wiernych słowami: *Pokój wam - pax vobis*, a po wezwaniu *Módlmy się - Remus* śpiewał modlitwę dnia³.

Czytania mszalne wykonywał lektor. Podczas papieskiej mszy stacyjnej był nim subdiakon. Czytał z ambony. Podczas lektury czytań biblijnych wszyscy uczestnicy liturgii siedzieli. Po czytaniach śpiewano odpowiednie responsorium i gradual. W tym czasie diakon, który miał proklamować Ewangelię, prosił papieża o błogosławieństwo. Po jego przyjęciu, poprzedzany przez akolitów i turyferarzy, szedł z ewangeliarzem na ambonę i śpiewał perykopę ewangelijną. Nie wypowiadał jednak pozdrowienia *Pan z wami* ani też nie okadzał ewangeliarza. Po zakończeniu proklamacji Ewangelii papież go pozdrowiał słowami *Pax tibi - pokój tobie*.

1.2. Msza wiernych

Po zakończeniu części pouczającej, mszy katechumenów, następowała msza wiernych. Teraz diakoni, przy pomocy akolitów, przygotowywali ołtarz. Papież i biskupi oraz prezbiterzy przyjmowali dary ofiarne od ludu. Chleb domowy, który przynosiły rzymianki, składano na specjalnym korporale, zwanym *sindon*. Wino wlewał archidiakon do dużego kielicha mszalnego. Papież po przyjęciu darów wracał do tronu i tam umywał ręce. Natomiast idąc do ołtarza, odmawiał modlitwę nad darami. Następnie śpiewał prefację, która kończyła się aklamacją Święty, *Sanctus*. Kanon mszalny

² Starożytne kościoły chrześcijańskie były zorientowane na wschód. Chrześcijanie podczas modlitwy również zwracali się w kierunku wschodnim. Patrzyli w kierunku wschodzącego słońca, czyli Chrystusa, zob. J. Ratzinger, *Duch liturgii*, tł. E. Pieciul, Poznań 2002, s. 66.

³ *Ordo Romanus IX (880-900)*.

odmawiał po cichu. W VII w. po przeistoczeniu nie było jeszcze ukazania Postaci eucharystycznych⁴. Na słowa doksológii: *per ipsum*, archidiakon podnosił kielich, z którego zdjęto chustę, zwaną *offertorium*, papież natomiast dotykał jego brzegów dwoma kawałkami konsekrowanego Chleba.

Następnie śpiewano Modlitwę Pańską - *Pater noster*. Papież odłamywał cząstkę od Hostii konsekrowanej i wkładał ją do kielicha. Wkładał też *Sancta*, które do tego momentu trzymał akolita w specjalnym naczyniu. Papież do tego naczynia wkładał nową cząstkę Hostii. Następował kolejny pocałunek pokoju. Papież przekazywał go archidiakonowi, ten pierwszemu biskupowi i tak wszyscy sobie nawzajem przekazywali pocałunek pokoju. Papież tymczasem udawał się do tronu. Przy ołtarzu diakoni rozpoczęli obrzęd łamania chleba, przygotowując odpowiednią jego ilość do Komunii św. wiernych. Pomagali im w tej czynności biskupi i prezbiterzy. Przy tej czynności używano specjalnych lnianych woreczków, *sacculi*, zabezpieczając w ten sposób partykuły przed spadnięciem poza ołtarz⁵.

Papież przyjmował Komunię św. przy tronie. Przynosili mu ją archidiakon i diakon. Po jej spożyciu, pozostając przy tronie, udzielał Komunii św. pod postacią chleba duchowieństwu. Kielich zaś podawał im pierwszy biskup. Potem papież udzielał Komunii św. wiernym w tzw. *senatorium*, miejscu dla senatorów i znaczących patrycjuszów rzymskich. W udzielaniu Komunii pomagali papieżowi biskupi i diakoni. Obrzędowi komunijnemu towarzyszył śpiew odpowiedniej antyfony. Po zakończeniu obrzędu papież pozostając przy tronie odmawiał modlitwę po Komunii, poprzedzoną pozdrowieniem *Dominus vobiscum* - *Pan z wami*. Po tej oracji archidiakon dokonywał rozesłania, mówiąc: *Ite, missa est*. Wszyscy odpowiadali: *Deo gratias*. Papież wracał do *sacrarium*.

W stacyjnej celebracji eucharystycznej nie było jeszcze dialogowych modlitw przy stopniach ołtarza. Papież modlił się prywatnie. Nie było też *Credo* ani modlitw przy przygotowaniu darów i przed Komunią św. oraz błogo-

⁴ Wprowadzenie obrzędu podniesienia Hostii, około 1208 r., przypisuje się biskupowi Paryża, Eudesowi de Sully (1196-1208), chociaż prawodawstwo cysterskie potwierdza istnienie tego obrzędu już w 1152 r., zob. *Statuta capitulorum generalium Ordinis Cisterciensis ab anno 1116 ad annum 1786*, red. J.M. Canivez, Louvain 1933-1941, I, 1152, 23. Obrzęd podniesienia Kielicha po konsekracji wina zaczęto stosować we Francji na przełomie XIII i XIV w., B. Nadolski, *Leksykon liturgii*, Poznań 2006, s. 1658.

⁵ A. J. Nowowiejski, *Msza święta*, cz. 1, Warszawa 2001, s. 164.

sławieństwa znakiem krzyża. Liturgia papieska była wzorcem dla liturgii sprawowanej w Rzymie i we wspólnotach eklezjalnych w jego okolicy.

2. Nowe elementy celebracyjne

W IX w. celebrowana msza rozpoczynała się śpiewem introitu. Od X w. zaczęła zanikać procesja z darami. Było to związane z wprowadzeniem chleba niekwaszonego, praśnego, jako materii do sprawowania Eucharystii. Wybrzmiewała antyfona na ofertorium, a obrzędowi przygotowania darów ofiarnych towarzyszyły ciche modlitwy celebransów oraz obrzęd obmycia rąk⁶. Od XI w. celebrans idąc do ołtarza, odmawiał antyfonę: *Introibo ad altare Dei - Przystąpię do ołtarza Bożego, i psalm 42: Judica me, Deus, - Wymierz mi, Boże sprawiedliwość*⁷. Po dojściu do ołtarza, wraz z ministrantem, odmawiał akt pokutny w formie spowiedzi powszechnej. Czynił to w głębokim ukłonie przed stopniami ołtarza. Tekst aktu pokutnego, który odmawiał celebrans, brzmiał następująco: *Confiteor Deo omnipotenti, istis Sanctis et omnibus Sanctis et tibi frater, quia peccavi in cogitatione, in locutione, in opere, in pollutione mentis et corporis. Ideo precor te, ora pro me - Spowiadam się Bogu wszechmogącemu, tym świętym i wszystkim świętym, że zgrzeszyłem myślą, mową, uczynkiem, zniewagami umysłu i ciała. Dlatego proszę cię, módl się za mnie. Mówił dalej: Misereatur... - Niech się zmiłuje. Kończył absolicją: Indulgentiam et remissionem omnium peccatorum nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus. Amen - Przebaczenia, odpuszczenia i darowania grzechów niech nam udzieli wszechmogący i miłosierny Pan. Amen*⁸. Od 1014 r., bezpośrednio po Ewangelii, wybrzmiewało Credo⁹. W XI w. celebransi korzystali z jede-

⁶ Tamże, s. 690.

⁷ Tłumaczenia tekstów łacińskich: Mszał rzymski, opr. OO. Benedyktyni, Poznań 1963.

⁸ Niektóre kodeksy liturgiczne, jak awellaneński, mają w akcie pokutnym oprócz spowiedzi powszechnej także Kyrie oraz Pater noster, zob. A. J. Nowowiejski, dz. cyt., s. 179.

⁹ Okazją do włączenia go do struktury mszalnejszy była koronacja cesarza Henryka II. Mszy koronacyjnej przewodniczył papież Benedykt VIII (1012-1024). W niej nie wybrzmiało wyznanie wiary. Cesarz podczas przyjęcia w pałacu papieskim na Lateranie, powołując się na panującego w Galii zwyczaj odmawiania Credo, pytał papieża, dlaczego podczas mszy koronacyjnej zabrakło wyznania wiary, co wzbudziło zdziwienie jego i jego otoczenia. Otrzymał wyjaśnienie, że Kościół rzymski trwa w wierze, którą wyznaje przy chrzcie. Ale od tamtego czasu, na mocy zarządzenia tegoż papieża, odmawia się wyznanie wiary podczas mszy św. w niedziele i uroczystości związane z tajemnicami wiary zawartymi w Credo, tamże, s. 659.

nastu prefacji. Były one zasadniczo związane z głównymi uroczystościami. W inne dni używano tylko jednej prefacji, o Trójcy Świętej.

Celebrans odmawiał kanon z rozpostartymi ramionami. Jeżeli musiał wykonywać ukłon, albo znaki krzyża, łączył ręce. Na zakończenie modlitwy *Unde et memores, Domine, nos servi tui - My przeto, Panie, słudzy Twoi* na słowa: *Offerimus praeclarae maiestati tuae de tuis donis ac datis, hostiam puram, hostiam sanctam, hostiam immaculatam, Panem sanctum vitae aeternae, et Calicem salutis perpetua - Składamy chwalebnyemu majestatowi Twemu z otrzymanych od Ciebie darów ofiarę czystą, ofiarę świętą, ofiarę niepokalaną, Chleb święty żywota wiecznego i Kielich wiekuistego zbawienia*, wykonywał trzy znaki krzyża nad Hostią i nad Kielichem, czwarty czynił tylko nad Hostią, a piąty tylko nad Kielichem.

Podczas kanonu, który celebrans odmawiał przyciszonym głosem, podnosił go na słowa: *Nobis quoque peccatoribus famulis tuis - Nam również, grzesznym sługom Twoim*, i uderzał się w piersi. Natomiast na zakończenie tej modlitwy, wypowiadając słowa: *Per quem haec omnia, Domine, semper bona creas, sanctificas, vivificas, benedixisti et praestas nobis - Przez Niego, Panie, wszystkie te dobra ustawicznie stwarzasz, uświęcasz, ożywasz, błogosławisz i nam ich udzielasz*, czynił trzy znaki krzyża nad Hostią i Kielichem.

Ten gest powtarzał jeszcze podczas doksológii. Wypowiadając słowa: *Per Ipsum, et cum Ipso, et in Ipso est tibi Deo Patri omnipotenti in unitate Spiritus Sancti omnis honor et gloria - Przez Niego i z Nim, i w Nim jest Ci składana, Boże Ojczy wszechmogący, w jedności Ducha Świętego wszelka cześć i chwała*, kreślił pięć znaków krzyża. Po zakończeniu tej czynności podnosił Hostię wraz z Kielichem i mówił: *Per omnia saecula saeculorum - Przez wszystkie wieki wieków*¹⁰.

Komunii św. udzielano pod obiema postaciami, chociaż przystępujących do stołu Pańskiego było coraz mniej¹¹. Celebracja kończyła się zawołaniem: *Benedicamus Domino* albo *Ite, missa est*, jeżeli we mszy był hymn Gloria. Wszyscy uczestnicy celebracji mszalnej odpowiadali: *Deo gratias*. Ostatnim aktem celebransa było udzielenie błogosławieństwa. Po tym odmawiał on jeszcze kilka modlitw. Ale to czynił prywatnie¹².

¹⁰ A. J. Nowowiejski, dz. cyt., s. 186.

¹¹ Komunia św. wiernych świeckich pod obiema postaciami została zaniechana w XII wieku, zob. B. Nadolski, dz. cyt., s. 669.

¹² A. J. Nowowiejski, dz. cyt., s. 188.

Pod koniec pierwszego tysiąclecia, na Zachodzie, językiem liturgicznym stała się łacina¹³. Zrosła się ona z kulturą religijną i była traktowana jako wyraz jedności Kościoła i symbol jego powszechności. Nowo schrytystianizowane ludy nie znały tego języka. Dlatego uczestnicy mszy św. byli bierni podczas jej celebracji. Coraz mniejsza ich liczba i coraz rzadziej przyjmowała Komunię św. Nie przystępujący do stołu Pańskiego opuszczali kościół przed rozpoczęciem obrzędów komunijnych. Niektórzy biskupi im udzielali błogosławieństwa przed opuszczeniem świątyni. Z czasem zaczęto udzielać Komunii św. poza mszą św. Obrzęd komunijny stał się oddzielnym rytym liturgicznym¹⁴. Celebrowanie eucharystyczne było traktowane bardziej jako akt kult Boga, niż miejsce i sposób doświadczania zbawczej obecności Chrystusa.

3. Kultyczny charakter celebrowania eucharystycznego

Uczestnicy liturgii mszalnej, którzy biernie uczestniczyli w liturgii i nie przyjmowali Komunii św., chcieli adorować Najświętszy Sakrament. Od XII w. przechowywane są Najświętsze Eucharystie w tabernakulach¹⁵. Te zaś były ustawiane na ołtarzu. Stanowiły centralny punkt świątyni. Adoracja Hostii stała się najważniejszym momentem mszy i istotnym celem obecności na niej wiernych. Ci domagali się, aby celebrowanie ukazywało im Postacie eucharystyczne, zwłaszcza że od około 1000 r. celebrowanie przy ołtarzu było odwrócone plecami do wiernych¹⁶. Od XII w. ukazywano Hostię do adoracji, a na przełomie XIII i XIV w. także kielich z Krwią Chrystusa. Wierni udział w mszy utożsamiali z *oglądaniem Hostii*.

W czasie podniesienia były dzwony i zapalano świece na ołtarzu. W oglądaniu Hostii upatrywano źródło różnych łask. Subiektywizm wiernych wyłączył ich z aktywnego uczestnictwa. Zadawali się obecnością na mszy a nie uczestnictwem w niej. W tym nastawieniu ma swą genezę

¹³ Zob. K. Matwiejuk, *Msza św. w języku ojczystym*, 62 (2010) Anamnesis, s. 85-89.

¹⁴ A. J. Znak, *Historia liturgii*, Oleśnica 1993, s. 37.

¹⁵ Prezbiterzy od początku Kościoła przechowywali Najświętszy Sakrament w swoich domach dla chorych. W II w. także wierni otrzymywali Eucharystię do domów. Zwykle Eucharystię zawijano w lnianą chustę, lub przechowywano w szkatułkach. Mnisi z pustyni egipskich czy palestyńskich jeszcze do IX w. zachowywali Hostie w swoich jaskiniach czy eremach, by komunikować codziennie, zob. R. Pierskała, *Pozamszalny kult Chrystusa w Eucharystii w posoborowej reformie liturgicznej*, Opole 2008.

¹⁶ A. J. Znak, dz. cyt., s. 86.

osławione określenie: *wysłuchać mszę św.*, które *pokutowało* praktycznie aż do Vaticanum II¹⁷.

Mnożono ilość celebracji mszalnych. Uważano, że większa ilość mszy w tej samej intencji przyniesie więcej łask. Zamożniejsi wierni *fundowali* za swoje dusze tzw. mszę wieczystą, czyli sprawowaną codziennie *po wszystkie czasy*. W związku z coraz większą ilością mszy było niemożliwe uczestnictwo w nich większej ilości wiernych. Eucharystia staje się ich *prywatną* sprawą. Były także celebrowane msze bez udziału ludu, tzw. *msze ciche*, lub *msze prywatne*. Były one sprawowane przez kapłan z ministrantem lub nawet bez niego¹⁸.

Zakończenie

W XV wieku niektórzy biskupi, którym leżało na sercu właściwe rozumienie liturgii, podjęli próby odnowy liturgicznej. W roku 1453 kardynał Mikołaj z Kuzy wydał mszał wzorcowy dla ważniejszych kościołów swojej diecezji Brixen. Polecił, aby w obecności jego delegata usunięto z mszałów miejscowych dostrzeżone nieścisłości. Za ujednoczeniem i poprawieniem ksiąg liturgicznych wypowiedały się w XVI w. liczne synody, zwłaszcza w Kolonii (1535) i Augsburgu (1548)¹⁹. Problem celebracji Eucharystii podjął sobór trydencki (1545-1563).

¹⁷ Tamże, s. 88.

¹⁸ Tamże, s. 87.

¹⁹ Tamże, s. 92.

**INFORMACJA DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU
TERYTORIALNEGO W SPRAWIE REGULACJI
DOTYCZĄCYCH RAMOWYCH PLANÓW NAUCZANIA
W SZKOŁACH PUBLICZNYCH, ZE SZCZEGÓLNYM
UWZGLĘDNIENIEM REGULACJI DOTYCZĄCYCH
NAUCZANIA RELIGII/ETYKI**

Zasady nauczania religii i etyki w szkołach, w tym zasady finansowania tych zajęć, nie uległy zmianie.

Ramowe plany nauczania dla poszczególnych typów szkół zostały określone w formie odrębnych załączników do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 204). Cała treść każdego załącznika stanowi zatem kompletny, odrębny ramowy plan nauczania dla danego typu szkoły.

Każdy ramowy plan nauczania dla danego typu szkoły, określony w formie odrębnego załącznika do rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych, zawiera zajęcia o różnym charakterze:

pierwsza grupa zajęć to obowiązkowe zajęcia edukacyjne, takie jak np. język polski, matematyka, język obcy itd.) oraz zajęcia rewalidacyjne dla uczniów niepełnosprawnych, a wymiary tych zajęć są określone wprost w danym ramowym planie nauczania;

druga grupa zajęć to zajęcia edukacyjne, które stają się obowiązkowe po deklaracji rodziców (religia/etyka, wychowanie do życia w rodzinie, języki mniejszości narodowych, etnicznych lub język regionalny oraz nauka własnej historii i kultury, zajęcia sportowe w oddziałach i szkołach sportowych oraz w szkołach mistrzostwa sportowego), a ich wymiar określają rozporządzenia w sprawie:

1). warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. z 1992 r. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.) ;

2) sposobu nauczania szkolnego oraz zakresu treści dotyczących wiedzy o życiu seksualnym człowieka, o zasadach świadomego i odpowiedzialnego rodzicielstwa, o wartości rodziny, życia w fazie prenatalnej oraz metodach i środkach świadomej prokreacji zawartych w podstawie programowej kształcenia ogólnego (Dz. U. z 1999 r. Nr 67, poz. 756, z późn. zm.);

3) warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. z 2007 r. Nr 214, poz. 1579, z późn. zm.);

4) warunków tworzenia, organizacji oraz działania klas i szkół sportowych oraz szkół mistrzostwa sportowego (Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1078).

Zarówno jedne jak i drugie zajęcia w szkole publicznej realizowane są nieodpłatnie, co jest zgodne z art. 70 ust. 2 Konstytucji RP stanowiącym, że nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna.

Podstawy prawne nauczania religii/etyki w szkołach publicznych

W świetle art. 53 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.) nauczanie religii stanowi immanentny składnik zagwarantowanej w ustawie zasadniczej wolności religii. Dopełnieniem tej zasady jest regulacja zawarta w art. 53 ust. 4 Konstytucji, określająca, że religia kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej może być przedmiotem nauczania w szkole, przy czym nie może być naruszona wolność sumienia i religii innych osób. Gwarancja wolności religii jest bezwarunkowa w tym znaczeniu, że państwo nie może wprowadzać pozakonstytucyjnych warunków korzystania z jej form wskazanych w art. 53 ust. 2 Konstytucji, które stanowiłyby ograniczenie tej wolności (np. wprowadzić odpłatność za uczestniczenie w obrzędach lub w nauczaniu religii).

W związku z regulacją zawartą w art. 53 ust. 4 Konstytucji, należy wskazać również art. 70 ust. 2, który ustanawia zasadę bezpłatności nauczania w szkołach publicznych.

Gwarancje nauczania religii katolickiej zostały zawarte ponadto w Konkordacie między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską, podpisanym w Warszawie dnia 28 lipca 1993 r. (Dz. U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318). W art. 12 ust. 1 Konkordatu Państwo zagwarantowało, że szkoły publiczne podstawowe i ponadpodstawowe oraz przedszkola, prowadzone przez organy administracji państwowej i samorządowej, organizują zgodnie z wolą zainteresowanych naukę religii w ramach planu zajęć szkolnych i przedszkolnych.

Na poziomie ustawodawstwa zwykłego, nauczanie religii w szkołach publicznych reguluje ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) oraz wydane na jej podstawie rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach (Dz. U. Nr 36, poz. 155, z późn. zm.). Ustawa o systemie oświaty w art. 12 ust. 1 wskazuje, że publiczne przedszkola, szkoły podstawowe i gimnazja organizują naukę religii na życzenie rodziców, a szkoły ponadgimnazjalne na życzenie bądź rodziców, bądź samych uczniów; po osiągnięciu pełnoletności o pobieraniu nauki decydują uczniowie. Pełna regulacja zasad nauczania religii w szkołach publicznych znalazła się w cyt. rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej, które określa w sposób szczegółowy i kompletny wszystkie kwestie związane z nauczaniem religii, łącznie z wymiarem zajęć i wystawianiem ocen. Zgodnie z § 8 rozporządzenia, nauka religii w przedszkolach i szkołach publicznych wszystkich typów odbywa się w wymiarze dwóch zajęć przedszkolnych (właściwych dla danego poziomu nauczania) lub dwóch godzin lekcyjnych tygodniowo. Wymiar lekcji religii może być zmniejszony jedynie za zgodą biskupa diecezjalnego Kościoła Katolickiego albo władz zwierzchnich pozostałych kościołów i innych związków wyznaniowych. Tygodniowy wymiar godzin etyki ustala dyrektor szkoły. Trzeba podkreślić, że jedynym aktem prawnym, który określa wymiar nauki religii jest cyt. rozporządzenie, wydane przez Ministra Edukacji Narodowej w porozumieniu z władzami Kościoła Katolickiego, Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego oraz władzami innych kościołów i związków wyznaniowych. Każda zmiana rozporządzenia wymaga również porozumienia z władzami ww. kościołów i związków wyznaniowych.

Ramowe plany nauczania

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy o systemie oświaty, minister właściwy do spraw oświaty i wychowania określa ramowe plany nauczania w szkołach publicznych. Ustawa nie definiuje przy tym pojęcia „ramowego planu nauczania”. Wytyczna zawarta w wymienionym przepisie ustawy nakazuje natomiast ministrowi uwzględnienie w akcie wykonawczym wydanym na podstawie omawianego upoważnienia wymiaru godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, obowiązującego wymiaru godzin zajęć edukacyjnych dla poszczególnych etapów edukacyjnych, a także wymiaru go-

dzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych.

Na podstawie powyższego upoważnienia zostało wydane, obowiązujące do dnia 31 sierpnia 2012 r., rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. Nr 15, poz. 142, z późn. zm.). Natomiast z dniem 1 września 2012 r. zacznie obowiązywać nowe rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych, podpisane w dniu 7 lutego 2012 r. (Dz. U. z dnia 22 lutego 2012 r., poz. 204). Obydwa rozporządzenia określają ramowe plany nauczania dla poszczególnych typów szkół publicznych, w formie odrębnych załączników. Natomiast bezpośrednio w treści rozporządzeń zawarto przepisy wskazujące, jakie rodzaje zajęć określają ramowe plany nauczania oraz w jaki sposób dyrektorzy szkół są obowiązani ustalać szkolne plany nauczania. W rozporządzeniu z 2002 r. każdy ramowy plan nauczania miał postać tabeli, w której wymienione były wszystkie zajęcia edukacyjne, wraz z ich wymiarem na poszczególnych etapach edukacyjnych. W każdej tabeli były wymienione zajęcia z religii/etyki oraz był podany ich wymiar. Jednak trzeba podkreślić, że regulacje te w odniesieniu do religii/etyki miały charakter wyłącznie informacyjny. Jak bowiem wcześniej wspomniano, pełna regulacja zasad prowadzenia nauki religii w szkołach publicznych znajduje się w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 kwietnia 1992 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania nauki religii w publicznych przedszkolach i szkołach, stąd też rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania może ustalony tam wymiar zajęć religii/etyki jedynie recypować, bez możliwości jakiegokolwiek modyfikacji.

Nowe rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania z 2012 r. zostało skonstruowane w sposób odmienny od dotychczasowego. Wprawdzie nadal każdy ramowy plan nauczania stanowi osobny załącznik do rozporządzenia, jednak nie mają one już kształtu tabelarycznego, ale charakter opisowy. W każdym też ramowym planie nauczania szkoły publicznej dla dzieci i młodzieży znajduje się przepis stanowiący, że wymiar godzin przeznaczonych na realizację zajęć religii lub etyki, zajęć wychowania do życia w rodzinie, zajęć języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego i naukę własnej historii i kultury oraz zajęć sportowych w oddziałach i szkołach sportowych oraz szkołach mistrzostwa sportowego określają przepisy, o których mowa w § 4 ust. 2 rozporządzenia.

Nie ma zatem żadnej podstawy do tezy, iż religia/etyka nie została ujęta w ramowych planach nauczania.

Cytowanemu powyżej przepisowi w sprawie ramowych planów nauczania nadano takie brzmienie, ponieważ nie jest właściwe powtarzanie treści przepisu innego rozporządzenia, którego przedmiotem jest ustalenie wymiaru zajęć z religii – wystarczające jest bowiem (i bardziej poprawne) zamieszczenie odesłania do tego przepisu.

Trzeba podkreślić, że wszystkie zajęcia ujęte w ramowym planie nauczania, łącznie z tymi, których wymiar określają odrębne rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej, nie mogą być w szkole publicznej realizowane odpłatnie, ponieważ naruszałoby to art. 70 ust. 2 Konstytucji RP (który stanowi, że nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna), a w przypadku zajęć religii - dodatkowo art. 53 ust. 1 i 2 ustawy zasadniczej.

Reasumując: rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania, które wejdzie w życie z dniem 1 września 2012 r., nie wprowadza żadnych zmian w zakresie sposobu nauczania i wymiaru zajęć religii/etyki, wychowania do życia w rodzinie, języka mniejszości narodowej, etnicznej lub języka regionalnego oraz nauki własnej historii i kultury, zajęć sportowych. Nie powoduje też jakichkolwiek skutków w zakresie sposobu finansowania tych zajęć. W dalszym ciągu są one objęte finansowaniem w ramach części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego.

DZIEKCZYNNY HYMN STARCA SYMEONA (ŁK 2,25-35)

Przeżywanie starości¹ jest w dużym stopniu uzależnione od kontekstu społecznego i kulturowego danego społeczeństwa i zmieniało się wraz z nim. I tak na przykład, w okresach ekonomicznie pomyślnych, podobnie jak w pierwotnych społeczeństwach prehistorycznych, starcy cieszyli się uznaniem i szacunkiem. W starożytnej Grecji, gdzie ideałem było piękno, uroda i związana z tym młodość, starość uchodziła za przekleństwo bogów. W kolejnych epokach istniała nieraz sprzeczność pomiędzy tym, co mówiono o starości, a rzeczywistą rolę, jaką ludzie starzy odgrywali w społeczeństwie, polityce, gospodarce i kulturze. W renesansie humaniści wygłaszali odrazę wobec starości, ale mimo to powierzano starcom jednocześnie odpowiedzialne stanowiska i przyznawano najwyższe tytuły².

Starość jest przede wszystkim problemem osobistym każdej jednostki i od każdego zależy, jak się na starość przygotowuje i jak ją będzie przeżywał³. W tekstach biblijnych⁴ starość jest ukazywana z jednej strony jako bogaty

¹ Pojęcia: „starzenie się” i „starość” są pojęciami współzależnymi, ale nie są synonimami. Starość określa pewną fazę lub stan w życiu człowieka, natomiast „starzenie się” jest procesem. Zob. G. Orzechowska, *Aktualne problemy gerontologii społecznej*, Olsztyn 2001, s. 10-12.

² G. Minois, *Historia starości. Od antyku do renesansu*, Warszawa 1995. Zob. też E. Trafiałek, *Starzenie się i starość: wybór tekstów z gerontologii społecznej*, Kielce 2006; B. Bugajska, *Życie w starości*, Szczecin 2007.

³ Oto dla ilustracji wyznanie Z. Starowieyskiej-Morstinowej: „Bardzo trudno jest uwierzyć we własną starość, ale w końcu przychodzi chwila, gdy się jest do tej smutnej konstatacji zmuszonym. Taka chwila przyszła dziś do mnie. Jestem zaskoczona, bo nie bardzo wiem, jak i kiedy się to stało. Ale widzę, że rzeczywiście jestem stara... Postanowiłam pisać o własnej śmierci, opisać ją i starać się ją zrozumieć... Łapię się na tym, że mówię „staruszka” o kimś, kto, jak się orientuję po niewczasie, jest w moim wieku, nieraz - o zgrozo - znacznie ode mnie młodszy. Ale nawet po takiej zawstydzającej i zasmucającej konstatacji nie jestem do głębi przekonana, że ta denominacja słusznie należy się także i mnie... Sama myśl o starości jako ostatniego etapu - etapu ku śmierci - przeraża człowieka. Straszny to moment, w którym człowiek sobie to uświadamia”.

⁴ M. F. Lacan, *Starość w: Słownik Teologii Biblijnej*, red. X. Léon-Dufour, Poznań 1973, s. 906-907.

w doświadczenie życiowe i mądrość etap ludzkiego życia, a z drugiej, jako tragiczny koniec egzystencji. Patriarcha Abraham „zmarł w późnej, lecz szczęśliwej starości, nasycony życiem, i połączył się ze swoimi przodkami” (Rdz 25,8). Stało się tak zgodnie ze złożoną mu wcześniej obietnicą: „Odejdiesz do twych przodków w pokoju, w późnej starości zejdziesz do grobu” (Rz 15,15). Starzec umierał ze świadomością, że jego „potomstwo trwa na zawsze... a jego imię żyje w pokolenia” (Syr 44,13-14). Podobnie Tobiasz „umarł w pokoju mając sto dwadzieścia lat” (Tb 14,1). Psalmista jest przekonany, że sprawiedliwi „wydadzą owoc nawet w starości, pełni soków i zawsze żywotni” (Ps 92,15). To nie przypadek, że Bóg ukazuje się Danielowi pod postacią starca (Dn 7,9), a w Apokalipsie dwudziestu czterech starców symbolizuje dwór Boży, który wyśpiewuje wiecznie Jego chwałę (Ap 4,4; 5,14). Podobnie wszystkie ludy starożytne wiązały władzę i znaczenie z wiekiem i z tym doświadczeniem życiowym, jaki on przynosi. Tak samo w Biblii starcy stroją na czele społeczności (Wj 3,16; 18,12; 2 Sm 5,2; Ezd 6,7; Dz 11,30; 15,4).

Ale Biblia ukazuje też „drugą stronę” starości. Starzec czuje, że opuszczają go ostatecznie siły („ Nie odrzucaj mnie w czasie starości, gdy siły ustaną, nie opuszczaj mnie”: Ps 71,9) i że już nic dla niego nie ma powabu: nie potrafi rozróżnić między tym, co dobre, a co marne, nie potrafi zasmakować w tym, co wypije lub zje, nie potrafi wsłuchiwać się w głosy ptaków (2 Sm 19,36). Ale nie brak też w Biblii tekstów, w których starcy są zepsuci i gorsząco niesprawiedliwi. Czytamy w księdze Syracha: „Trzech rodzajów ludzi znieawidziła moja dusza, a życie ich szczególnie mnie gniewa: żebraka pysznego, bogacza kłamcy, starca cudzołożnego, ogołoczonego z rozumu” (Syr 25,2). Najbardziej wymowny przykład zepsucia ludzi starych przynosi opowiadanie o Zuzannie w księdze Daniela (Dn 13).

W starożytnej Grecji, gdzie ideałem było piękno, uroda i młodość, starość uchodziła za przekleństwo bogów, ale równocześnie starcy odgrywali nieraz w polityce i kulturze dużą rolę - powierzano im odpowiedzialne funkcje w życiu publicznym⁵. Podobnie było w starożytnym Rzymie. „Powitajmy życzliwie starość i pokochajmy ją, bo i ona jest pełna uroku” - pisał Seneka (Epist. III,4). A Marcus Tullius Cicero w swoim traktacie „O starości” (De senectute) wymienia i analizuje te przymioty starości, które dorów-

⁵ T. Philippe, *Nowa dojrzałość u najstarszych*, Poznań 1998; P. Pawlukiewicz, *Porozmawiajmy spokojnie o... starości*, Warszawa 1998.

nują młodości, a nawet ją przewyższają⁶. W Ewangelii Łukasza znajdujemy postać, która symbolizuje starość zasługującą na uznanie - jest nią starzec Symeon. W niniejszym artykule dokonamy najpierw analizy egzegetycznej tekstu Łukasza poświęconego Symeonowi (1), a następnie, w oparciu o tę analizę wyodrębnimy istotne treści teologiczne tego tekstu (2).

1. Analiza egzegetyczna Łk 2,25-35

Dziękczynny hymn Symeona zawiera wprowadzenie, w którym Ewangelista przedstawia postać Symeona, mieszkańca Jerozolimy (Łk 2,25-27) oraz kantyku, składającego się z dwóch części. Każdą z nich Łukasz wprowadza zwrotem: „Błogosławił... mówiąc” (w. 28), „Błogosławił... i rzekł” (w. 34). Częściami tymi są: eulogium (w. 29-32) oraz przepowiednia skierowana do Maryi Matki Jezusa (w. 34-35). Natomiast Enzo Bianchi⁷ hymn Symeona dzieli na trzy części:

w. 29 to błogosławieństwo (zapowiedziane w w. 28b) i modlitwa.

w. 30-31 to motywacja błogosławieństwa.

w. 32 mówi o misji Dzieciątka Jezus.

Wiersze 33-35, prorocstwo Symeona są dodatkiem do kantyku Symeona. Kentyk Symeona to pieśń radosna, ale równocześnie nie pozbawiona odcienia melancholii. Radosna, bo Symeon wita w Dzieciątku Jezus Mesjasza, sprawcę zbawienia, zapowiadanego przez proroków, a równocześnie owiana smutkiem, na co wskazują już pierwsze słowa kantyku: „Nunc dimittis”. Symeon wie, że nadszedł dla niego czas odejścia, które mu zwiastuje to Dziecię, tak radośnie witane. Podobnych odczuć doznawał Jakub widząc w Egipcie swego syna, Józefa: „Już lekko mi będzie umrzeć, bo ujrzałem oblicze twoje, i wiem, że żyjesz” (Rdz 46,30). Przejdźmy do interpretacji egzegetycznej dziękczynnego hymnu Symeona:

„A żył w Jerozolimie człowiek imieniem Symeon.

Był to człowiek prawy i bogobojny,

wyczekiwał pocieszenia Izraela,

a Duch święty spoczywał na nim.

Jemu to Duch święty objawił, że nie ujrzy śmierci

⁶ M. T. Cicero, *De senectute. Katon Starszy o starości*, Kraków 1995.

⁷ E. Bianchi, *Magnificat (Lc 1,39-56). Benedictus (Lc 1,67-80). Nunc dimittis (Lc 2,22-38)*, Bose 1988. Zob. też A. Tronina, *Kentyk*, „Encyklopedia Katolicka”, T. VIII, Lublin 2000, s. 631-632.

zanim nie ujrzy Mesjasza Pańskiego” (w. 25-26)⁸. Wbrew temu, co podaje Protoewangelia Jakuba (rozd. 24). Symeon nie był ani kapłanem, ani tym bardziej najwyższym kapłanem, ale człowiekiem świeckim. Ewangelista określając to dokładniej stwierdza, że był człowiekiem prawym (iustus) i bogobojnym (timoratus). „Prawość” oznacza postawę człowieka, który kieruje się w życiu zasadami porządku moralnego, a bogobojność wskazuje na motyw nakazujący takie postępowanie. Ten motyw miał dla Symeona wymiar religijny; Symeon kierował się w życiu prawością ze względu na Najwyższego Prawodawcę.

Symeon oczekiwał „pocieszenia Izraela” (por. Iz 49,13; 51,9; 66,13), to jest czasów mesjańskich, kiedy Bóg, zsyłając Mesjasza, zapoczątkuje nową epokę dla Izraela, epokę „pocieszenia”, przede wszystkim zaś - wywyższenia. Izrael okaże się bowiem narodem Mesjasza. Symeon nie mógł wiedzieć tego wszystkiego po prostu „sam z siebie” - wiedział o tym, bo „Duch święty⁹ spoczywał na nim”. Za pośrednictwem Ducha świętego Symeon otrzymał zapowiedź, że jeszcze za swojego życia zobaczy Mesjasza. Również pod wpływem Ducha świętego w odpowiednim czasie przyszedł do świątyni:

„Wiedziony Duchem przyszedł do świątyni,
kiedy rodzice wnosili Dziecię Jezus,
aby postąpić z Nim według nakazu Prawa” (2,27).

Symeon wiedziony natchnieniem Ducha świętego zjawił się na dziedzińcu świątyni w Jerozolimie w chwili, gdy Najświętsza Maryja Panna oraz święty Józef przybyli tam dla dokonania przepisanej prawem ceremonii ofiarowania Dzieciątka Jezus. Bowiem według przepisu zawartego w Wj 13,2.12.15 każdy syn pierworodny miał być oddany na służbę świą-

⁸ F. Gryglewicz, *Ewangelia według świętego Łukasza*, Poznań 1974, s.108-111; tegoż autora, *Teologia hymnów Łukaszewej Ewangelii Dzieciństwa*, Lublin 1975. J. Kozyra, *Chrystologiczne hymny i kantyki Nowego Testamentu*, w: *Verbum caro factum est*, Warszawa 1970; P. Mickiewicz, *Ewangelia według świętego Łukasza. Rozdz.1-11*, Częstochowa 2011.

⁹ S. Nagy, *Duch święty w strukturze i życiu Kościoła*, „Chrześcijanin w świecie”, Wrocław 1979, s. 25-56. A. Nossol, *Duch święty jako obecność Jezusa Chrystusa*, CT 50 (1980), z. 3, s. 5-24. K. Romaniuk, *Duch święty*, „Encyklopedia Katolicka”, T. IV, Lublin 1983, s. 282-290.

tyni¹⁰. Kiedy później powołano do służby świątyni pokolenie Lewiego (Lb 3,12-13.40-41; 8,13-18), należało wykupić pierworodnego od tej służby, gdy skończył miesiąc życia ze cenę pięciu sykli srebra (Lb 3,47; 18,16). Łukasz pomija jednak nakaz wykupienia Jezusa, natomiast już w w. 23 mówi, że święta Rodzina przyniosła Dziecię Jezus do świątyni: „zgodnie z tym, co napisano w Prawie Pańskim: «Każdy pierworodny syn będzie poświęcony Panu». Ewangelista pomija więc wykupienie Jezusa, pisze natomiast o ofiarowaniu Go Bogu; chciał więc święty Łukasz zaznaczyć, że od samego początku Zbawiciel oddany został na służbę Bogu i tę służbę będzie pełnił w charakterze kapłana. Szczytowy moment tej służby dokona się na Golgocie. Wyrażenie: „aby postąpić z Nim według nakazu Prawa” należy rozumieć w sensie „ofiarowania”. Symeon widząc wchodzącą do świątyni świętą Rodzinę, zbliżył się do niej: „Wziął Dziecko na ręce i wielbił Boga i powiedział tak:” (2,28).

Oto Symeon otrzymał więcej, niż mu obiecano (że przed śmiercią zobaczy Mesjasza): mógł bowiem nie tylko na Mesjasza patrzeć, ale może nadto wziąć Go na swe ramiona. Tak oto nie tylko doczekał się spełnienia proctw mesjańskich, ale stał się po Matce Mesjasza najbliższym Jego świadkiem - dotyka Go przecież swymi rękami. Głęboko wzruszony doznana łaską oglądania Tego, który przyniesie zbawienie Żydom i poganom, swoje uwielbienie dla Boga wyraża w hymnie dziękczynnym „Nunc dimittis”: „Teraz, o władco, uwalniasz swego sługę, według słowa Twego, w pokoju” (2,29).

☞ Symeon, Bogu-Władcy („despota”) przypisuje decyzję co do momentu, kiedy ma się zakończyć jego życie. Po tym, co przeżył, Symeon, może teraz odejść w pokoju („en ejrene”). Następuje to „teraz”, bo Bóg już zesłał na świat Mesjasza, a Symeon zobaczył Go własnymi oczami. Słowa: „uwalniasz... w pokoju” sugerują myśl o spokoju pośmiertnym Symeona, ale według niektórych egzegetów¹¹ jest tu także zawarta myśl o przyszłych losach narodu wybranego, któremu Symeon zapowiada pokój. Tytuł „władca” zawiera w sobie myśl o Bogu, któremu podlega wszystko, w tym także ludzki los ostateczny - chwila śmierci. Symeon prosi, by ta chwila po tym, co go

¹⁰ Miało to być wyrazem wdzięczności za ocalenie pierworodnych synów izraelskich w czasie pierwszej Paschy przed wyjściem z Egiptu.

¹¹ P. Gryglewicz, *Teologia hymnów Łukaszej Ewangelii Dzieciństwa*, dz. cyt., s. 87.

spotkało, już nastąpiła. Natomiast pokój (hebr. „szalom”, gr. „ejrene”) w Biblii nie oznacza jedynie paktu, który pozwala wieść „spokojne” życie, nie oznacza też „czasu pokoju” w przeciwstawieniu do „czasu wojny”. Pokój w Biblii to harmonia, w jakiej znajduje się człowiek w stosunku do Boga i siebie samego - jest to odpoczynek, uwolnienie od trosk i niepokojów, zbawienie; pokój to wszystko, przez co Bóg jest z nami (por. Kpł 26,1-13). Symeon może odejść w pokoju - własnymi oczyma widzi Mesjasza¹²:

„Bo moje oczy ujrzały Twoje zbawienie,
które przygotowałeś wobec wszystkich narodów” (2,30-31).

Słowa te mówią o uniwersalizmie zbawienia, które przekroczy granice Izraela i obejmie wszystkie narody. Centralnym terminem tego wiersza jest słowo: zbawienie (soterion, soteria). Oznacza ono być ocalonym, być uwolnionym od niebezpieczeństwa, które może grozić zagładą, być uleczonym i zbawionym. Za pomocą tego terminu objawienie biblijne przedstawia jeden z najbardziej istotnych aspektów działania Bożego wobec człowieka i na ziemi i po jego śmierci. Termin ten początkowo dotyczył w pierwszym rządzie narodu wybranego; Bóg ocalił go z niewoli egipskiej (Wj 15,4-20), a później, gdy naród wybrany utracił wolność, z niewoli babilońskiej. Stopniowo termin ten nabierał cech eschatologicznych i uniwersalistycznych i dotyczył wszystkich narodów. Można zatem termin „zbawienie” zdefiniować następująco: „Zbawienie jest to dzieło Boże wyzwalające człowieka od zła i udzielające mu nadprzyrodzonego sposobu istnienia absolutne i eschatologiczne, dokonane w Chrystusie i realizowane w Kościele”¹³. Dzieło zbawienia, którego dokona Mesjasz, Symeon dodatkowo określa następującymi słowami:

„Światło na oświecenie pogan
i chwałę ludu Twego, Izraela.

A Jego ojciec¹⁴ i Matka dziwili się temu,
co o Nim mówiono” (2,32-33). Dzieło Mesjasza będzie podobne do działania światła; dzięki Niemu rozproszą się duchowe ciemności, w których znajdują się narody pogańskie. To, co zapowiadał już wcześniej Ewangeli-

¹² T. Sikorski, *Pokój*, w: „Katolicyzm A-Z”, red. Z. Pawlak, Poznań 1982, s. 308-309.

¹³ St. Moysa, *Zbawienie*, w: „Katolicyzm A-Z”, dz. cyt., s.394; H. Langkammer, *Słownik biblijny*, Katowice 1982, s.158-159.

¹⁴ Określenie „Ojciec” w stosunku do świętego Józefa oznacza jego opiekę nad Jezusem, a nie ojcostwo w sensie fizycznym (zob. Łk 1,26-38).

sta Łukasz, że nawiedzi świat „Z wysoka Słońce Wschodzące, by zajaśnieć tym, co w mroku i cieniu śmierci mieszkają” (Łk 1,78-79) tego dokona Dziecko, które Symeon trzyma na swych ramionach. Błogosławieństwo Symeona zarówno w szczegółach, jak i w całej swej treści wykazuje wiele pokrewieństwa z Ewangelią świętego Jana. Wśród tych powiązań, które je ze sobą łączą, są przede wszystkim dwa pojęcia: pojęcie „widzieć” („Oczy moje ujrzały”: Łk 2,30) i pojęcie „światło” („światło na oświecenie pogan”: Łk 2,32). Widzenie w Ewangelii Jana to widzenie w Jezusie Chrystusie zarówno Mesjasza jak i Syna Bożego. Trzy antytezy zawarte w błogosławieństwie Symeona: władca-sługa, poganie-Izrael, upadek-powstanie mają taki sam charakter, jaki często występuje w czwartej Ewangelii. Dzieło, jakiego dokona Dziecię-Mesjasz, okryje chwałą lud Izraela, ponieważ Zbawiciel pochodzi z tego narodu. Słowa Symeona niewątpliwie zdziwiły Matkę Jezusa i Józefa, bo oto przynieśli do świątyni Dziecko, a dowiadują się, że ma Ono do spełnienia nadzwyczajne, przewidziane przez Boga, dzieło zbawienia ludzkości. Ale padają także następne, jeszcze bardziej dziwne słowa Symeona skierowane do Maryi:

„A Symeon błogosławił im mówiąc do Maryi, Jego Matki: Oto Ten jest przeznaczony na upadek i na powstanie wielu w Izraelu i na znak, któremu sprzeciwić się będą, a Twoją duszę miecz przeszyje, aby wyszły na jaw zamysły serc wielu” (2,34-35).

Symeon gratuluje (w tekście „błogosławi”: eulogesen) rodzicom Dziecka, ale równocześnie zapowiada Maryi, że droga Jej Syna będzie usłana cierniami. Stanie się On „znakiem sprzeciwu”. Wielu rodaków uwierzy w Jego posłannictwo i dzięki temu osiągną zbawienie. Będą jednak i tacy, którzy będą Go zwalczać narażając się na potępienie. Obok Jezusa nie będzie można przejść obojętnie¹⁵. Zbawienie i potępienie dokona się najpierw w Izraelu, ale uniwersalizm misji Mesjasza spowoduje, że obejmie ono także inne narody. Takie koleje życia i misji Jezusa boleśnie przeżyje Jego Matka. Jej cierpienia są przyrównane do miecza przeszywającego Jej duszę. „A

¹⁵ Jezus jako przyczyna upadku lub powstania wielu spośród Izraela wyraźnie występuje u świętego Jana (3,19-21; 9,39n) i właśnie w jego Ewangelii Jezus jest przedmiotem wielu kontrowersji (np. J 7-8).

Twoją duszę miecz przesyje, aby wyszły na jaw zamysły serc wielu” (w. 35). Miecz w Biblii jest symbolem Słowa Bożego. W Księdze Izajasza Sługa Pański mówi o sobie: „W ostry miecz zamienił me usta” (Iz 49,2). Użyta w tym wierszu przenośnia, w której usta zostały przyrównane do „ostrego miecza” wyraża, iż sługa został obdarzony wyjątkową zdolnością przekonywania. Jego słowa, będą tak skuteczne, jak skuteczny jest ostry miecz. W Nowym Testamencie Słowo Boże jest kilkakrotnie utożsamiane ze słowem Chrystusa i porównywane jest do miecza (Ap 1,16.2.12.16; 19,15.21; Ef 6,17). Również w Liście do Hebrajczyków napotykamy tę samą myśl: „Żywe bowiem jest słowo Boże, skuteczne i ostrzejsze niż wszelki miecz obosieczny, przenikający aż do rozdzielenia duszy i ducha, stawów i szpiku, zdolny osądzić pragnienia i myśli serca” (Hbr 4,12). Miecz w Łk 4,35, jak zauważa J. Kudasiewicz, oznacza: „Słowo Boże proklamowane przez Jezusa. Duszę Maryi przenikał miecz słowa Bożego, które głosił Jej Syn. Ona jako wierząca Córa Izraela, podobnie jak cały jej naród, winna skonfrontować się ze słowem Jej Syna, symbolizowanym przez miecz”¹⁶. Matka Jezusa będzie cierpiała wtedy, gdy Żydzi odrzucą Jego nauczanie, a szczególnie wtedy, gdy jej Syn będzie konał na krzyżu. Wzmianka o „zamyślach serc wielu” jest aluzją do postaw, jakie pojawią się wśród słuchaczy Jezusa akceptujących Go lub odrzucających. „Zamysły” zawsze bowiem oznaczają coś złego. W tym terminie można dopatrywać się jakiejś niewyraźnej jeszcze aluzji do przyszłej męki Jezusa¹⁷. Jak pisze Enzo Bianchi: „Wiara lub jej odrzucenie w konfrontacji z Jezusem zadecydują o zbawieniu, lub potępieniu ludzi”¹⁸.

2. Teologiczne wątki hymnu Symeona

1. Hymny zawarte w Ewangelii Łukasza charakteryzują się teocentryzmem: zarówno w hymnie Zachariasza „Benedictus”, w „Magnificat Naj-

¹⁶ J. Kudasiewicz, *Matka Odkupiciela*, Kielce 1991, s. 114.

¹⁷ Zdaniem J. Kudasiewicza (*Matka Odkupiciela*, dz. cyt., s. 115) „nie można prorocstwa Symeona ograniczać tylko do współcierpienia Maryi pod Krzyżem. Proroctwo to obejmuje całą misję Matki Zbawiciela, a szczególnie dramat Golgoty. Na Jej życiu jako na życiu najdoskonalszego ucznia Pana spełniły się słowa Jezusa: „Jeżeli kto chce iść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech co dzień bierze krzyż swój i niech Mnie naśladuje” (Łk 9,23). «Co dnia» spełniało się w życiu Maryi prorocstwo Symeona.

¹⁸ „Fede o infedelta nei confronti di Gesù decideranno la salvezza o la perdizione degli uomini”. (E. Bianchi, dz. cyt., s. 119).

świętszej Maryi Panny”, jak i w „Nunc dimittis” Symeona, centralną ideą teologiczną jest nauka o Bogu. Symeon „błogosławi” Boga za to, że zesłał Zbawiciela na ziemię (2,28) i to jest wystarczającą racją, żeby w spokoju ducha umrzeć. Bóg dla Symeona jest „Władcą” (2,29), zaś on sam jest jego sługą (doulos), ale tego sługę spotkało niezwykle wyróżnienie. Symeon jest bowiem przekonany, że to Bóg sprawił, iż spotkał Mesjasza, że rozpoznał w Dzieciątku Zbawiciela. Bóg też zdecydował o momencie, w którym ma się zakończyć jego życie, a zakończy się „w pokoju”. Misja Mesjasza będzie spełnieniem Bożych planów zbawczych. Symeon wyraża je za pomocą terminu „keitai” („Jest przeznaczony”: 2,34), który określa to, co Bóg postanowił zsyłając Mesjasza i co będzie się spełniać wtedy, „gdy Mesjasz będzie rozwijał swoją publiczną działalność... Wtedy też za Bożą wolą spełni się przepowiednia Symeona o mieczu, który przeszyje duszę Jezusowej Matki”¹⁹.

2. Drugim istotnym składnikiem teologii hymnu Symeona jest nauka o Mesjaszu. Będzie On „Zbawicielem”, „światłem na oświecenie pogan” i „chwałą ludu izraelskiego”. Stanie się też przedmiotem kontrowersji i znakiem (2,30-32). Łukaszowa Ewangelia Dzieciństwa przypisuje Jezusowi kilkakrotnie tytuł Zbawcy: tak Go nazywa anioł pasterzom w Betlejem (Łk 2,11: soter), taka misja jest Mu wielokrotnie przypisywana w Ewangelii Łukasza (soteria: 1,69; 1,71; 1,77). Misja ta będzie polegała na uwolnieniu od nieprzyjaciół, co zakłada władzę królewską Mesjasza (1,71) oraz na uwolnieniu od grzechów (1,71).

Termin „soteria” w Ewangeliach miało nieraz znaczenie naturalne, na przykład odnosiło się do pomocy, jaką Chrystus przynosił chorym (Łk 8,24.42.44.48; 21,19), natomiast w hymnie Symeona ma znaczenie wyłącznie religijne i przyrównywane jest do światła: jest to światło „na oświecenie pogan” (2,32). Jest to niewątpliwie nawiązanie do tekstów proroka Izajasza: „Naród kroczący w ciemnościach ujrzał światłość wielką” (Iz 9,1; Mt 4,16) oraz: „Ustanowiłem cię... światłością dla narodów” (Iz 42,6; 49,6). Do tej idei teologicznej nawiąże autor Dziejów Apostolskich: „Ustanowiłem cię światłością dla pogan, abyś był zbawieniem aż po krańce ziemi” (Dz 13,47). Ten uniwersalizm zbawczy zawarty jest w hymnie Symeona w słowach: „Zbawienie wobec wszystkich narodów” oraz w słowach: „na

¹⁹ Zob. P. Gryglewicz, *Ewangelia według świętego Łukasza*, dz. cyt., s. 393; Craig S. Keerar, *Komentarz historyczno-kulturowy do Nowego Testamentu*, Warszawa 2000, s. 129.

oświecenie pogan” (2,31-32). Słowa Symeona: „Oto Ten przeznaczony jest na upadek i powstanie wielu” (2,34) nawiązują z kolei do Iz 8,13-14: „On będzie kamieniem obrazu i skałą potknięcia się” (zob. też Iz 28,16), a także do Ps 118,22-23: „Kamień odrzucony przez budujących stał się kamieniem węgielnym”. W zacytowanych tekstach kamień sugeruje myśl, że może on być bądź ratunkiem, bądź przyczyną potknięcia się, jak mówi Symeon: źródłem upadku lub powstania, „znakiem” (gr. semeion), któremu sprzeciwiać się będą (2,34). Tym „znakiem” będzie osoba Mesjasza i akceptacja bądź sprzeciw wobec Jego nauki. Ale tym znakiem będą także zdziałane przez Niego cuda, które dzięki swej nadzwyczajności zajmą uprzywilejowane miejsce wśród znaków Bożych w historii zbawienia²⁰.

3. W dualizmie postaw wobec Mesjasza i Jego nauki („upadek i powstanie wielu”) można dopatrywać się - jak już wspomniałem - niewyraźnej aluzji do przyszłej męki Jezusa, a także do odkupieńczej roli Jego Matki. Może to potwierdzać ostatni wiersz naszej perykopy (2,35), mówiący o mieczu, który „przeszyje Twoją duszę”. Niewątpliwie chodzi tu o postać Maryi Matki Bolejącej. Naturalne w takiej sytuacji cierpienia matki nie wyczerpują całej treści tego fragmentu przepowiedni Symeona. Cierpienia Maryi w świetle związków przepowiedni Symeona z prorocत्वami Starego Testamentu (Rdz 3,15; Za 12,10; Iz 42,1; Iz 49-53) wykraczają poza naturalny, wyłącznie ludzki wymiar cierpień. Maryja współcierpiąca z cierpieniami Mesjasza uczestniczy w tajemnicy odkupienia.

Reasumując powyższe rozważania należy dostrzec aktualność kerygmatyczną hymnu Symeona. Wyraża się ona w:

Chrystus jest również i dziś „znakiem sprzeciwu”, dlatego każdego dnia musimy stawiać sobie pytanie: kim On jest dla mnie? Tego pytania nie da się pominąć, jeżeli chcemy trwać przy Jezusie i być Jego uczniami.

Za przykładem Maryi, „której duszę przeszyje miecz”, musimy pozwolić, aby i naszą duszę i sumienie przeszył miecz słowa Bożego. Naśladując Maryję, musimy przyjmować słowo Chrystusa z wiarą i dać się formować temu słowu, nawet wtedy, gdy to słowo osądza nasze pragnienia i myśli.

²⁰ Zob. P. Ternant, *Znak*, w: *Słownik Teologii Biblijnej*, Poznań 1973, s. 1143-1147.

SPIS TREŚCI

Episkopat Polski

Wspólne przesłanie do narodów Polski i Rosji391

Synod

Harmonogram prac II Synodu diecezji siedleckiej397

Biskup Siedlecki

List biskupa siedleckiego w związku z otwarciem diecezjalnej

Szkoły Katechistów Parafialnych (2012) 400

Komunikaty Kurii

Komunikaty wydziału duszpasterskiego. Część I403

Komunikaty wydziału duszpasterskiego. Część II407

68 Tydzień Miłosierdzia 7-13 października 2012 410

Informacja diecezjalnego duszpasterza do spraw kultu Maryjnego 413

Informacje księdza dyrektora wydziału nauczania na konferencji

księży dziekanów i księży proboszczów 414

Konferencja księży dziekanów i księży proboszczów420

Katechezy dla młodzieży i dorosłych w diecezji siedleckiej424

Zaproszenie do udziału w kolejnej edycji halowej ligi piłki

nożnej służby liturgicznej diecezji siedleckiej 425

II Diecezjalna Pielgrzymka Mężczyzn do Pratulina427

Dodatek

Ks. Kazimierz Matwiejuk - *Kształtowanie się Ordo Missae*

w obrządku rzymskim 430

*Informacja dla jednostek samorządu terytorialnego w sprawie regulacji
dotyczących ramowych planów nauczania w szkołach publicznych,
ze szczególnym uwzględnieniem regulacji dotyczących
nauczania religii/etyki*437

Ks. Roman Krawczyk - *Dziękczynny hymn starca Symeona (Łk 2,25-35)*.....442

ISSN 1230-7165

Wydawca:
Wydawnictwo Diecezji Siedleckiej

Unitas

08-110 Siedlce, ul. Szkolna 22
tel. 503 174 170

e-mail: wiadomosci@unitas-siedlce.pl

Redaktor naczelny: ks. mgr lic. Paweł Siedlanowski